

SITUATION

S

T

M

#242

OKTOBER 2017
ÅRGÅNG 22

PRIS: 50 kronor
SÄLJAREN ERHÅLLER HÄLFTEN

**AGNETA
PLEIJEL**

REPARBETE
HÄNGER I LINA PÅ JOBBET

**DRAR SIG
PÅ SÖDER**

**SKILLNADERNAS
STOCKHOLM**

**OJÄMLIKA
GATOR**

SILVANA

"Min definition av en nonsense warrior är någon som cuts out all the bullshit, lite som jag gjort under mina tre år som artist"

IMAM

PO TIDHOLM KARIN EKBERG ISON & FILLE ANE BRUN NIKLAS HELLBERG TARIK SALEH ZELDA

NALEN

**STOCKHOLM
BURLESQUE FESTIVAL**

LÖR 14/10

DANSKVÄLL

PÅ NALEN

LÖR 21/10

MACKA B & ROOTS RAGGA BAND

FRE 27/10

STRINDBERGS

+ THE NOMADS

LÖR 11/11

LONEY DEAR

TORS 16/11

AVANTGARDET

LÖR 18/11

REGERINGSGATAN 74, STOCKHOLM. INFO & BILJETTER PÅ WWW.NALEN.COM 2017

OKTOBER

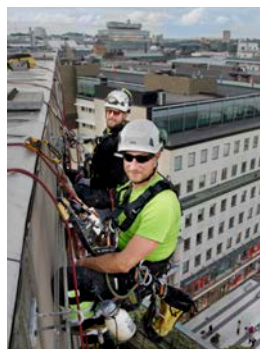
#242

Omslag:
Joel Nilsson

18 "JAG ÄR INTE UPPVÄXT MED DET SVENSKA SPRÅKET HEMMA TILL EXEMPEL, MEN JAG ÄR BLOND SÅ JAG KAN PASSERA SOM SVENSK."

Silvana Imam har alltid varit "den som flyter runt där emellan. Som att jag är en del av allting och ändå inte".

28 "DET VAR LÄSKIGT I BÖRJAN OCH DET ÄR DET FORTFARANDE."

Reparatör Tobias Gustafsson fick jobbet mest av en slump.

36 "VATTNET I STOCKHOLM ÄR FANTASTISKT FÖR TE."

Gihan Mauris på The Tea Center of Stockholm.

12 Agneta Pleijel

"Inte riktigt en självbiografi i den meningen att man berättar allt man gjort. Jag har i stället hållit mig till en inre linje, en sorts familjelinje."

14 Ojämliga gator

Gatorna i Stockholm med mansnamn visade sig vara i genomsnitt 70 meter längre än gatorna med kvinnonamn.

34 Skillnadernas Stockholm

Med utgångspunkt i en 82-sidig kommunal rapport har Ellen Lamm och Eric Ericson skrivit ett teatermanus. Premiär i oktober.

56 Svepet

Po Tidholm, Ison&Fille, Karin Ekberg, sex nyanser av blått i Rågsved, Ane Brun, Niklas Hellberg, Tarik Saleh, queer sagoläsning, Zeld, med mera.

7 Hurtig & Wagrell

Gör humor om vardagen i sin egen relation.

8 Gata fram och tillbaka

Oläsligt klotter och en tv-övervakad stäldörr vid Hålsingehöjden i Vasastan.

10 Situation Waldersten

Månadens bild av konstnären Jesper Waldersten.

11 Krönika: Maria Hagström

Min tid med dammsugaren

11 Krönika: Ulf Stolt

Redan i en svart limousine

42 Min plats i stan

Jan Wallin gillar ödetomter och platser som lämnats kvar som de var.

45 Mina drömmar

Nils-Otto Nygren vill tåguffa igen.

55 Korsord

63 Dåtids sthlm
Oktober 1977.

64 Brillant

Manusförfattaren Josefin Johansson.

66 På hörnet

Värtavägen/Karlaplan.

Med blicken på skillnadernas Stockholm

En fördel med att ha en redaktionslokal i ett gathörn i innerstan med stora fönster är att man hela tiden tar del av folklivet utanför.

Och tydligt ser hur årstiderna sakta skiftar.

Hur det mot slutet av september blir allt färre människor som dagligen använder sina balkonger för att bara hänga på efter jobbet. Nu står de bara vid räcket och röker klart innan de går in och sätter sig inte ner och blir kvar. Hur en del av de gröna växter som stått där under sommaren, då balkongen varit ett extrarum, flyttas in och plockas undan. Efter det ställs möblerna ihop i väntan på snön.

Med förhoppningen om en eller

annan fin dag i solen med jackan på.

Det syns på hur människor är klädda också. Framst i början av hösten då det verkligen kan variera. I går kom en ung kille i t-shirt och shorts och promenerade förbi i lugn takt, några minuter senare en äldre man med gåbock iförd dunjacka, öronlappsmössa och handskar.

Oktober är den andra höstmånaden, den då det blir både kallt och mörkt på allvar.

REPORTER MARIA HAGSTRÖM hade jagat Silvana Imam en tid. Meddelanden hade förmodligen korskopplats via olika presspersoner i hennes närhet, hamnat lite vid sidan av, men efter ett sista försök blev det träff

och de sågs på Scenkonstmuseet.

Att hänga i rep i en sele och utföra olika typer av hantverkstjänster är inget jobb man väljer om man inte gillar höjder. Men även om man gör det och är noga med säkerheten och litat på både material och kollegor så finns alltid en rädsla när man kliver över kanten. David Bogerius skrev och Magnus Sandberg fotograferade.

Gerd Erikssons reportage om att de gator i Stockholm som bär mansnamn är i genomsnitt 70 meter längre än gatorna med kvinnonamn, berättar en historia som egentligen är betydligt större än bara de tryckta orden.

Namnet Agneta Pleijel, som Alexandra Sundqvist intervjuat, har vi haft med på redaktionsmöten en tid men det

var först nu det blev rätt tillfälle att tala med henne. Bland annat utifrån hennes skildring av Stockholm och livet här.

En annan stockholmsskildrare är regissören Ellen Lamm, som med utgångspunkt i en två år gammal kommunal rapport – "Skillnadernas Stockholm" – skrivit en föreställning med samma namn ihop med författaren Eric Ericson. Premiär på Kulturhuset Stadsteatern i oktober.

Då så. Det var det.

Ulf Stolt
chefredaktör
& ansvarig utgivare
ulf@situationsthlm.se

Situationist "Jag tänkte att just där skulle jag vilja spendera journalistutbildningens sista termin."

JOHAN OLSSON

Laura Pynnönen

GÖR: Praktikant på redaktionen

"DET VAR EN grådaskig marsdag ombord på 55: ans buss som jag bestämde mig för att söka praktik på Situation Sthlm. Redaktionen skyltar lyste orange utanför bussens fönster och jag tänkte att just där skulle jag vilja spendera journalistutbildningens sista termin. Efter att ha skickat ett mejl med några av mina texter till chefredaktören Ulf Stolt träffades vi en dag i april. Han sa att det han tyckte bäst om i mitt skrivande var att jag själv inte syntes i det.

MITT FÖRSTA UPPDRAG under min praktik på tidningen blev ändå att skriva denna text om mig själv. Jag vet inte om det är nervositet eller skrivkramp jag känner över att presentera mig själv, men jag är otroligt stolt över att få synas i Stockholms viktigaste tidning.

I höst ska jag observera huvudstaden noggrannare än jag någonsin gjort förr, och skriva om allt annat i den än mig själv."

JOHAN OLSSON

Ulf Stolt

GÖR: Chefredaktör & ansvarig utgivare. Och praktikanthandledare.

"PÅ VÄGGEN BAKOM mig när jag skriver detta sitter utskriften på kommande nummers sidor. Jag noterar att vi publicerar 19 olika texter på de sex sidorna "Med egna ord", försäljarnas egna texter. Vilket är unikt. Ingen annan gatutidning i världen vad jag känner till – och det finns över hundra gatutidningar i 35 länder – publicerar så mycket av försäljarnas egna texter. Och med den höga litterära kvaliteten.

OCH FÖR ANDRA gången i Situation Sthlms moderna historia har vi en praktikant på redaktionen. Den som senast var praktikant på Situation Sthlm var Maria Hagström, som egentligen aldrig avslutade sin praktik utan blev kvar och sedan länge är reporter och har skrivbordet framför mitt.

Till i början av januari ska Laura Pynnönen göra sin praktik här. Hon går sista året på Södertörn. Hennes första publicerade bidrag är en spalt på sidan 62."

REDAKTION

Chefredaktör och ansvarig utgivare

Ulf Stolt
ulf@situationsthlm.se
08-545 95390

Reporter

Maria Hagström
maria@situationsthlm.se

Art Director

Johan Olsson

Webbredaktör

Jenny Lindroth

Redaktionsråd

David Bogerius, Gerd Eriksson,
Alexandra Sundqvist

Korrektur

Helena Gunnarsson

Medverkande skribenter

Henrik Emilson

Medverkande fotografer och illustratörer

Martina Holmberg, Anne-Li Karlsson,
Joel Nilsson, Sofia Runarsdotter,
Magnus Sandberg, Jesper Waldersten

Praktikant

Laura Pynnönen

För osignerat material svarar redaktionen. Redaktionen ansvarar ej för insänt icke beställt material.

Hemsida

www.situationsthlm.se

E-post

red@situationsthlm.se

Tryck

V-Tab 2015

Räckvidd

131 000 läsare
(Orvesto konsument 2017:1)

Upplägga

22 500 ex/mån (TS helår)
ISSN: 1400-4437

LEDNING & ADMINISTRATION VD

Pia Stolt
pia@situationsthlm.se
08-545 95387

Ekonomi

Scanena international AB
Anna Berkus Kolte 0733-16 21 55
Magdalena Lija 070-224 00 42
ekonomi@scanena.se

Adress

Timmermangatan 38
118 55 Stockholm

Tel

08-545 953 81

Fax

08-668 79 09

Organisationsnummer

55 66 49-1071

Plusgiro/Bankgiro

pg. 25 59 89-6
bg. 5774-9327

SOCIAL VERKSAMHET

Verksamhetschef,
sociala verksamheten
Jenny Lindroth
jenny@situationsthlm.se
08-545 953 88

Samordnare

Ingmari Olofsson
ingmari@situationsthlm.se
08-545 953 81

Jonas Svensson

jonas@situationsthlm.se
08-545 953 81

Telefonnummer distribution

08-545 953 81

Öppettider

Måndag till fredag kl. 8-15
Lördag kl. 10-14

Plusgiro/Bankgiro

pg. 28 19 18-3
bg. 5357-3259

Organisationsnummer

80 24 11-1497

ANNONSERING & PRENUMERATION

Herman Sundgren
herman@situationsthlm.se
08-545 953 94

Catharina Persson
catharina.persson@mediakraft.se
tel. 070-421 02 80

Robert Wallner
robert.wallner@mediakraft.se
tel. 070-992 53 43

Privatprenumeration

12 nummer kostar 660 kronor

E-post
situationsthlm@pressdata.se

SPEGELSELFIE, BARN, MAT, BARN, HEMLÖS, GYM- SELFIE, BARN, LIFEQUOTE

Följ en verkligare verklighet @situationsthlm

SITUATION
S T H L M

HUVUDSTAN

Skogskyrkogården – hundra år med döden

GRAVAR När Skogskyrkogården uppfördes skulle det vara en jämställd plats med likhet inför döden. Ingen gravsten fick vara högre än någon annan. Men hur har det blivit med det och varför finns det en grav som syns mer än de andra?

Den 8 oktober och 7 december

anordnar Stadsmuseet vandring på kyrkogården med temat: "Den (o) jämställda döden".

Den som går med får veta hur vår syn på död, ceremonier och begravning har sett under de hundra år som Skogskyrkogården använts som begravningsplats. Och om döden

blivit mer jämlik oavsett genus, klass, religion och sexuell läggning.

Vilken grav sticker ut mer än andra?

– Greta Garbos, på en upphöjd kulle. Hon levde sitt liv i avskildhet, jag undrar vad hon skulle tycka, säger Sara Danielsson, guide för turen.

GERD ERIKSSON

"Ett påverkat par i 30-årsåldern kysser varandra inne i busskuren, tappar fotfästet och ramlar omkull. Några meter bort sitter en ung tjej på en liten avsats i husfasaden och spyr."

Södermalm vid midnatt i Dagens Nyheters reportage 19 september om de ensamkommande barnen vid Björns Trädgård.

1700-talet på tapeten i Drottningholms slott

VÅDLIGT På Drottningholms slottsteater finns Sveriges största samling av tapeter från 1700-talet.

Tapeterna har nyligen rengjorts och konserverats. Den 7 respektive 14 oktober är det guidade visningar för den som vill veta mer om hur tapeterna tillverkades.

– Den allra finaste tapeten finns i primadonnelogen och den är väldigt typisk sin tid med rokokons asymmetri, olika vackra fåglar och magnoliaträd som blommor, säger guiden Carl Ivinger.

Varför finns en unik samling av 1700-talstapeter just på Drottningholms slottsteater?

– Därför att rummen där de tapeterna sitter användes som förråd på den tiden och då brydde man sig inte om att tapetsera om dem under 1800-talet. Det kan vi vara glada för i dag.

GERD ERIKSSON

Stängda platser öppnas upp

ARKITEKTUR Den 6 till 8 oktober är det dags för arkitekturfestivalen Open House i Stockholm. Då går det att besöka allt från en designers privata bostad i Vasastan till den kungliga vänthallen på Centralstationen.

Byggnader och platser som annars inte är öppna slår då upp portarna på vid gavel. Och det blir guidad visning på varje plats.

– Open House är ett sätt att skapa en koppling mellan arkitekturen och allmänheten genom att visa stadens mest spännande byggnader. I år har vi också tagit med privatbostäder eftersom folk surfar på Hemnet som aldrig förr och går på visningar bara för att titta, säger Jonas Rodny på Open House.

Vilka tror du kommer att bli de populäraste byggnaderna att besöker under de tre dagarna?

– Jag tror att Bahnhofsvärdens serverhall under Vita berget nog kan vara en sån, liksom Wenner Gren-center. Självt är jag nyfiken på Ericssons gamla telefonfabrik vid Telefonplan.

FOTNOT: Klicka på program på www.openhousestockholm.se.

GERD ERIKSSON

Litteratur på Moderna Museet

TEXTKONST Den 27 till 29 oktober är det dags för Stockholm Literature på Moderna museet.

Det är femte året i rad för arrangemanget, som lyfter fram internationell litteratur i dialog med andra konstarter. Författare från bland annat Tyskland, Zimbabwe, Island, Turkiet och Pakistan kommer att vara på plats. Det blir samtal, föredrag, uppläsningar, performance, filmvisningar och poesivandringar.

– Vi firar femårsjubileum med ett program av högsta karat. Det kommer att handla om flyktingkrisen, konstnärligt skapande i diktaturer, komplicerade familjerelationer och mycket mer, säger Yukiko Duke, konstnärlig ledare för Stockholm Literature.

En nyhet för i år är att P.O. Enquists pris delas ut till en ung spännande nordisk författare, liksom kommer det att delas ut pris för årets bästa översättning.

GERD ERIKSSON

Cornelis Vreeswijk i karaokemaskinen

SÅNG Den som är sugen på att sjunga Cornelis Vreeswijks visor ska bege sig till Södra Teatern 3 oktober. Där hyllas nämligen den flygande holländare med en egen karaokewall. I karaokemaskinen kommer Cornelis Vreeswijks mest folkära låtar att finnas liksom visor som har koppling till hans musik. Och den som vill kan även ta med egen gitarr.

– Cornelis Vreeswijk var stammis här och eftersom han skulle ha fyllt 80 år i år och det är 30 år sedan han gick bort vill vi uppmärksamma det. För att få med alla åldrar tänkte vi att en Corneliskaraoke var bra, säger Karin Bernhardsson på Södra Teatern.

Vilka av hans visor tror du att flest vill sjunga?

– "Sommarkort", "Brev från kolonien" och "Fredrik Åkare" kanske. Och är det nån som vill sjunga en låt av Cornelis Vreeswijk som inte finns i karaokemaskinen så löser vi det.

GERD ERIKSSON

JOHAN HURTIG OCH JOHANNA WAGRELL
PARAR IHOP SIG OCH SIN RELATION

"Den sortens skämt bygger på en trist syn på kvinnor."

I FÖRESTÄLLNINGEN *Är du sur?* sätter komikerparet Johan Hurtig och Johanna Wagrell parförhållandet under lupp. De utlovar "modern relationshumor om kärlek, jämställdhet och dålig självkänsla". I början av oktober ges föreställningen på Gröna Lundsteatern i Stockholm.

– Tv-programmet *Solsidan* är ett kul exempel som visar att det går att göra smart, nydanande humor om relationer. För tv-formatet finns det en hel del, men vad gäller stand up så har utvecklingen gått betydligt mer långsamt. Man stöter ofta på gamla stereotypa skämt i stil med "kärningen bytte gardiner och jag märkte ingenting, haha!" eller typ "jag får inte träffa killkompisarna för tjejen".

– Den sortens skämt bygger på en trist syn på kvinnor – men också på män, konstaterar komikern Johanna Wagrell, som bland annat medverkar i tv-programmet *Parlamentet* och Sveriges Radios satirprogram *Tankesmedjan*.

När hon arbetar med satir så handlar det mycket om att lätta upp politiken, att få distans och kunna skratta lite åt den trots att det är jävligt, mörkt och svårt.

– Så hoppas vi göra med relationer också, det är viktigt att få en paus och kunna skratta också.

Johan Hurtig och Johanna Wagrell träffades på en stand up-kurs för fyra år sedan och är i dag gifta.

– Jag skriver mycket humor utifrån vad jag upplever och gräver där jag står. Den här föreställningen växte fram helt organiskt.

Paret försöker göra humor av de små vardagssakerna, "de som är lite obekväma och som man sällan pratar om men som kan bli desto roligare när man plockar fram dem".

– Vår förhoppning är att folk ska känna att allt är okej efter att de har sett föreställningen, att allt inte behöver vara perfekt. Eller att de ska känna "vad skönt, de var i alla fall knäppare än oss", säger Johan Hurtig.

ALEXANDRA SUNDOQVIST

Hälsingehöjden, Vasastan 09.46-10.19

.....

Ett skyddsrum med en lekpark ovanpå, dagisbarn i perfekt kolonn på väg dit, oläsligt klotter på en fasad och ståldörrar som tv- och videoövervakas. Runt Hälsingehöjden går man på några minuter.

TEXT **ULF STOLT** FOTO **MAGNUS SANDBERG**

DET LIGGER EN inkilad del av en sängbotten – resterande del av spjälar och spillvirke står lutat mot väggen intill – mellan ytterdörrarna för att porten inte ska gå i lås. Några hantverkare intill håller på och lastar ur målarfärg ur en skåpbil.

Det sitter någon sorts klotter mellan två fönster i bottenvåningen på fasaden intill – med lite god vilja och fantasi kan det stå "Falken", de rosa bokstäverna på plåtdörren intill omöjliga att tyda.

Röd damcykel med cykelkorg med lock. Vid stupröret intill där den står låst en dekal med varningstext: "Värmekabel med 230 volt i takrännor och stuprör".

Från Hälsingegatan kommer en grupp dagisbarn gående i par på var sin sida om ett längre rep, kanske fem meter långt, som deras fröken i täten håller i höger hand. Vart och ett av barnen håller i en kort tamp, bildar en perfekt dubbelkolonn. På den svagt uppförslutande gångvägen mot parkleken pratar det sista paret barn i kolonnen om fotboll, om att en av dem vill vara med i dag fast hon inte var med dagen innan: "Ja, vad roligt", säger hennes tamppartner.

TÄT PLANTERING MED träd och buskar i en sluttande rabatt, kantstenläggning i två etage. Stenläggningen övergår sedan i ett etage, med större stenar

bort mot trappan – sexton trappsteg i två delar – upp mot höjden.

På ett elskåp en vit lapp rörande lägenhetsbyte inom tullarna. En sekelskifteslägenhet på fem rum i Vasastan på knappt 150 kvadrat, kakelugn och öppen spis, nya ytskikt, hyran knappt 15 tusen. Önskar två lägenheter, minst två rum och kök, Vasastan och city av intresse.

På en blå sandlåda flera generationer – både bortsanerade och nyligen ditsatta – taggar. Nyast ser "Vallmo och Oster" ut att vara.

En synbart stressad medelålders kvinna med midjekort grå jacka, cykelhjälmen redan på sig, kommer gående mot lyktstolpen vid slänten ner

mot St: Eriksgatan, hänger ryggsäcken på styret och tar sig yvigt an låsvajern.

Svag högersväng. Under bollplanen uppe i parken grå ståldörrar, parkeringsplatser mot gatan framför. Skyltar på dörrarna, obehöriga äga ej tillträde, tv/videobevakning.

TEXT PÅ KLISTERMÄRKE på en lyktstolpe i hörnet Frejgatan: "Sofia ståplats".

Ingången till skyddsrummet Hälsingehöjden – ingång från Frejgatan, klassat som ett mindre skyddsrum med en yta på 180 kvadratmeter – är lite yxigt utsprängd ur berget. Trappan ner otillgänglig bakom ett högt stålstat. Dörren på glänt, ett ventilationsrör

viker upp från ingången och utmed berget, döljs sedan bakom trädgrenar.

Utmed Hälsingegatan. En grönärad kopparskylt med en rektangel, en triangel och en cirkel på varandra och texten "Vasastans Montessoriskola".

Verksam beståndsdel i det utlagda rättgiftet är Bromadiolon, motgift är vitamin K1.

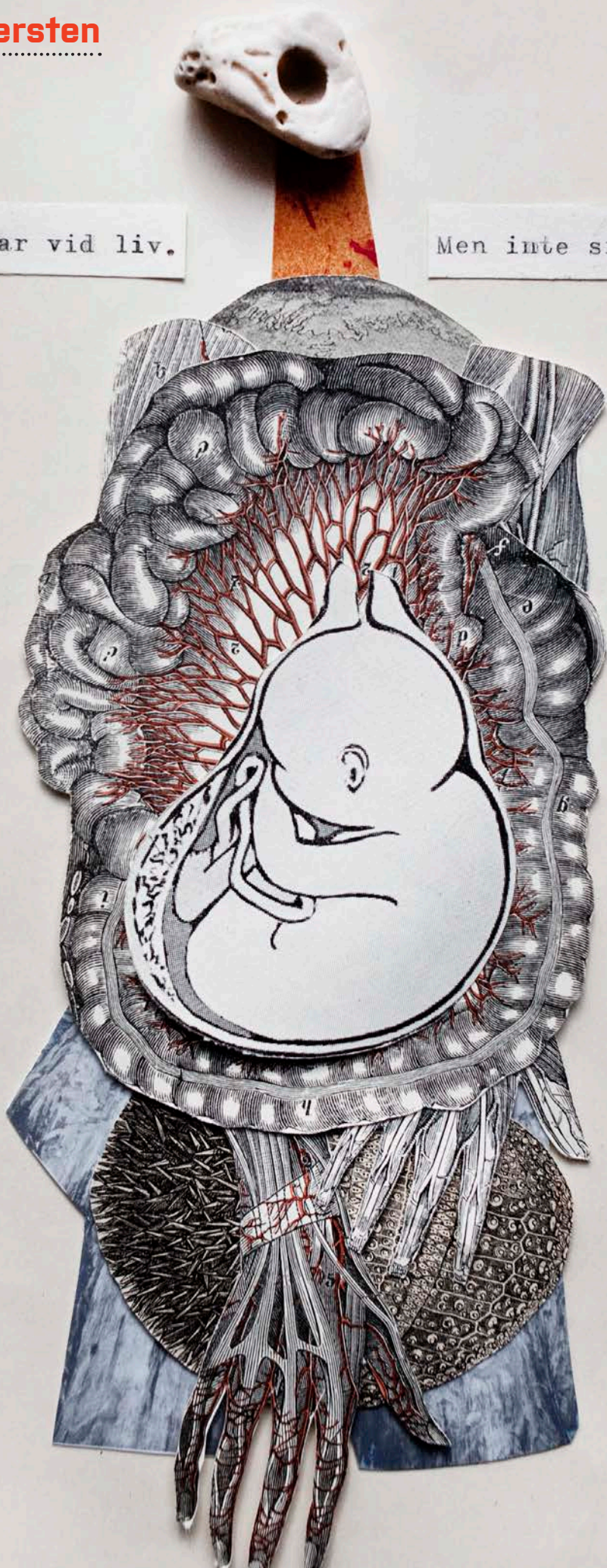
På cementplattformarna vid parkeringsautomaten – områdeskod 1053, eller blå biljett, beroende på vilket betalningsalternativ du väljer – en lapp med information om en kurs att lära sig bygga sin egen robot, riktad till barn upp till 14 år.

De tre kattdjuren i cement begrep jag aldrig riktigt. 🐾

Situation **Waldenstein**

Han var vid liv.

Men inte sitt eget.

MARIA HAGSTRÖM

MIN TID MED DAMMSUGAREN

DEN GAMLE MANNEN frågar:

– Vill du ha en kopp kaffe?

Jag tackar ja och passar på att damma några av hans bokhyllor medan bryggaren puttrar i köket. Han dukar fram bröd och ost. På bordet står ett foto av en kvinna som leende sitter i sommarsolen och äter.

– Hon äter frukost med mig varje morgon. Om en stund ska jag hälsa på henne, det gör jag varje dag.

Han berättar om barnbarn, tidigare jobb och om den trasiga hissen och hans värkande kropp som ska gå upp och ner från översta våningen.

– Min fru kan inte prata, men jag tror att hon hör mig. De säger att hörseln är det sista som lämnar en.

I ett hus i Bromma följer en treårig pojke efter mig. Jag dammsuger soffan och puffar till kuddarna, han hoppar upp och smular med sin kaka. Jag dammsuger igen och puffar. Han kravlar upp igen, jag svär tyst. Soffan är hans, inte min. Han glider ner och lämnar smulor efter sig på golvet, jag dammsuger igen.

I en lägenhet på Södermalm stressar en kvinna runt med rullar i håret, brer smörgåsar och packar en

väska. I soffan sitter en man lugnt och läser tidningen. Jag skurar golvet runt hans fötter, han tittar inte upp en enda gång.

– Kan du stryka min blus, frågar kvinnan mig, det gjorde min förra städerska.

PÅ OLIKA HÅLL i Stockholm, i olika hem – stora, små, prydliga, stökiga - rengör jag feta köksfläktar, skrubbar bort kissränder på toalettstolar och

I bolagets marknadsföring: städhjälp underlättar kundens vardag och gör att hon får balans i livet.

EN DAG STÄDAR jag hos städbolagets grundare. Utanför glittrar Riddarfjärden i vårsolen. Kristallkronor i taket. Stora tavlor på väggarna. En jacuzzi. Jag får 88 kr i timmen.

– Klart man ska ha en utländsk städerska som man betalar svart,

kände konstigt att städa hos någon som var hemma. Såg familjefoton på människor jag aldrig träffat, såg teckningar av gröna monster på kylskåpet. Såg vilka par som hade separata sängar och om de skvätte tandkräm på badrumsspeglarna. Intimt men anonymt. Oftast. Jag undrar om hörseln var det sista som lämnade den gamla mannens fru.

Jag har aldrig haft ett välstädat hem, sa jag till Jelena som lärde mig att städa.

– I framtiden när du har fått ett bra jobb kan du ha en egen städerska, sa hon.

Jelena, som lärde mig att putsa bort osynliga fläckar och sa att matthåren skulle dammsugas så att de stod åt samma håll. Hon som frågade mig om mina föräldrar visste vad jag jobbade med. Som trodde att jag skämdes. Skämdes hon?

Hon fick ont i kroppen och ville ha ett jobb där hon kunde utvecklas. Men hon var över 50 år, från Ryssland, saknade utbildning. Vad kan jag göra? undrade hon. Jag undrar vad hon gör i dag. Vem städar hos Jelena?

JAG HAR ALDRIG HAFT ETT VÄLSTÄDAT HEM, SA JAG TILL JELENA SOM LÄRDE MIG ATT STÄDA.

torkar golvlister. Var ska mattorna som varit på vädring ligga? Vem ska lära barn städa när jag plockar undan efter dem?

– En del lägger nåt under mattkanten för att sedan kunna kolla att vi städat ordentligt, varnar en kvinna när vi träffas på en utbildningsdag.

– Vad gör ni på er fritid? frågar läraren.

– Jobbar, svarar en städerska.

kostar bara 30 kronor, hör jag sedan en kille säga till en annan på tunnelbanan.

Men det går ingen nöd på mig. Jag jobbar undercover, wallraffar, för att kunna skriva ett dagboksreportage om städyrket.

DET HAR NU gått tio år sedan dess. Det kändes konstigt att städa hos någon som inte var hemma, det

★ BOENDEKONOMI ÄR ★

JÄTTEKUL!

15 NOV ERICSSON GLOBE 350kr

Köp biljett på axs.com/jattekul

ETT INITIATIV AV

SBAB!

I sina memoarer lägger Agneta Pleijel tonvikten på familj och relationer. Det är genom att skriva fram den "inre linjen" som livet blir synligt, säger hon. De två böckerna är ett stycke kvinnohistoria – men också en berättelse om ett Sverige och ett Stockholm i förändring. TEXT ALEXANDRA SUNDQVIST FOTO SOFIA RUNARSDOTTER

I INRE LINJEN

Författaren Agneta Pleijel, bedriver en slags "inre forskningsresa" i de hylade memoarerna *Spådomen – en flickas memoarer* och den nyutkomna *Doften av en man*.

– Jag tycker inte riktigt att jag skrivit en självbiografi i den meningen att man berättar allt man gjort, eller om karriären. Jag har i stället hållit mig till en inre linje, en sorts familjelinje. Hela det här projektet kan ju beskrivas som ett uppbrott från föräldrarna eller vägen ut ur den första familjen. Men det handlar också om hur det var att vara flicka eller kvinna i ett ganska manligt samhälle och hur den underordningen tog sig uttryck i min ungdom.

De båda böckerna kretsar kring livet mellan fyrtio- och sjuttitalen, innan hon blev en av landets mest uppburna författare. De handlar om den unga professorsdottern som blir litteraturvetare och mest "bara ville tre saker; bli fri, skriva, få orgasm". Men vem var hon? Och vilken roll spelade familjeomständigheterna, och den under många år överhängande skilsmässan, för den hon blev?

– Boken centreras ju mycket kring föräldrarnas skilsmässa och vad den betyder för barnen. I dag är ju skilsmässa så mycket vanligare, men på min tid var det ju ovanligt i en borgerlig familj. Det var mycket tassande och hysch kring det där. Och genom att skriva om det ställer jag ju verkligen ut mina föräldrar, men de är döda sedan länge. När jag hittade den här unga flickans röst så tyckte jag att jag måste vara lojal med den och skriva som jag minns det, förklarar Agneta Pleijel, där hon sitter i en sammetsklädd stol med snidande lejonhuvuden på armstöden, i hemmet nära Skanstull.

HÄRIFRÅN, DÄR DE överfyllda bokhyllorna sträcker sig hela vägen upp till taket – men där böckerna också ligger utspridda som små guppande öar över trägolvet – är det inte långt till Helgagatan där Agneta Pleijel föddes 1940.

Det är en plats hon också skrivit om i dikten "Besök på en bakgård vid Helgalunden i Stockholm där jag föddes", och som förärats en emaljskylt i serien Det litterära Stockholm.

– Drivkraften är att öka kunskapen om de miljöer man omgetts av, den familj man råkat finnas i. Att få visualisera det förflutna, göra det levande för sig. Under skrivandet av de här två böckerna har jag kunnat vakna

DRIVKRAFTEN ÄR ATT ÖKA KUNSKAPEN OM DE MILJÖER MAN OMGETTS AV, DEN FAMILJ MAN RÅKAT FINNAS I.

mitt i natten och förvånas: "Är jag här – på 2000-talet?" Det är obegripligt, samtidigt som man går så djupt in i en annan tid. Det är som att få leva sitt liv en gång till.

I *Doften av en man* står relationen till männen i centrum. Här finns svartsjuka Simon, Hundmannen, Författaren, den amerikanska poeten med vanföreställningar, den gifte professorn som köper henne en ny säng för att hon ligger med honom – "han köper hennes tjänster...". Det är uppriktigt, aldrig tillrättalagt.

– Genom att beskriva sina relationer kommer man djupare in i hur det är att leva. Det var ju det som intresserade mig. När människor minns vad de varit med om är det alltid lite förbättrande eller lite mer försämrande, men jag ville vara helt uppriktig. Annars hade det inte varit nån mening med att skriva böckerna, säger Agneta Pleijel och konstaterar att skillnaderna mellan könen blir som mest synlig i erotiken, i det mest intima.

Samtidigt finns här en berättelse om en ung kvinna som vill vara alla till lags, som sätter andras behov före sina egna – vilket speglas både i relationen till män och till föräldrarna. I *Doften av en man* skriver Agneta Pleijel: "Ett utrymme för mig och mina tankar? Inte lätt. Att det hängde ihop med att jag var dotter och kvinna kunde hon som var jag inte ens föreställa sig. Hon såg sig själv som ett självständigt subjekt. Det var hon inte".

– Det är typiskt kvinnligt, summerar Agneta Pleijel. Samtidigt handlar det inte bara om könet. Det är ju också så att den här flickan är äldsta barnet och står mellan sina föräldrar och sina yngre syskon.

I bakgrunden av memoarerna skymtar ett Stockholm i förändring, bland annat via de tidiga tonåren i ett rotlöst Årsta och rivningen av Klara-kvarteren.

– I utkanten av den här berättelsen finns naturligtvis ett Sverige och ett Stockholm som man kan känna igen sig i, som är väldigt klassiskt. Jag ville ge en bild av hur Sverige såg ut för inte så länge sen. Stockholm och vattnet och ljuset och människorna spelar en stor roll för mig – och mitt skrivande. Jag är väldigt glad över att få bo här. ☺

AGNETA PLEIJEL ÅLDER: 77 år. BOR: Södermalm. YRKE: Författare. FAMILJ: Make, vuxen dotter och barnbarn. BAKGRUND: 1981 kom första diktsamlingen *Änglar, dvärgar*, sitt stora genombrott fick hon dock 1987 med den prisade romanen *Vindspejare*. AKTUELL: Medverkar i ett boksamtal om Stockholmsskildringar i litteraturen på Södergården 28 oktober och på litteraturfestivalen Stockholm Literature 27 till 29 oktober. Hennes senaste bok *Doften av en man* utkom i våras.

OJÄMLIKA GATOR

Gator i Stockholm med mansnamn är i genomsnitt 70 meter längre än gatorna med kvinnonamn. Trots att fler och fler kända och historiska kvinnor får gator uppkallade efter sig – Maria Gripe, Nina Einhorn och Karin Larsson är några av dem – kommer det ta lång tid innan gatunätet blir mer jämlikt. Förmodligen flera hundra år.

TEXT GERD ERIKSSON ILLUSTRATION ANNE-LI KARLSSON

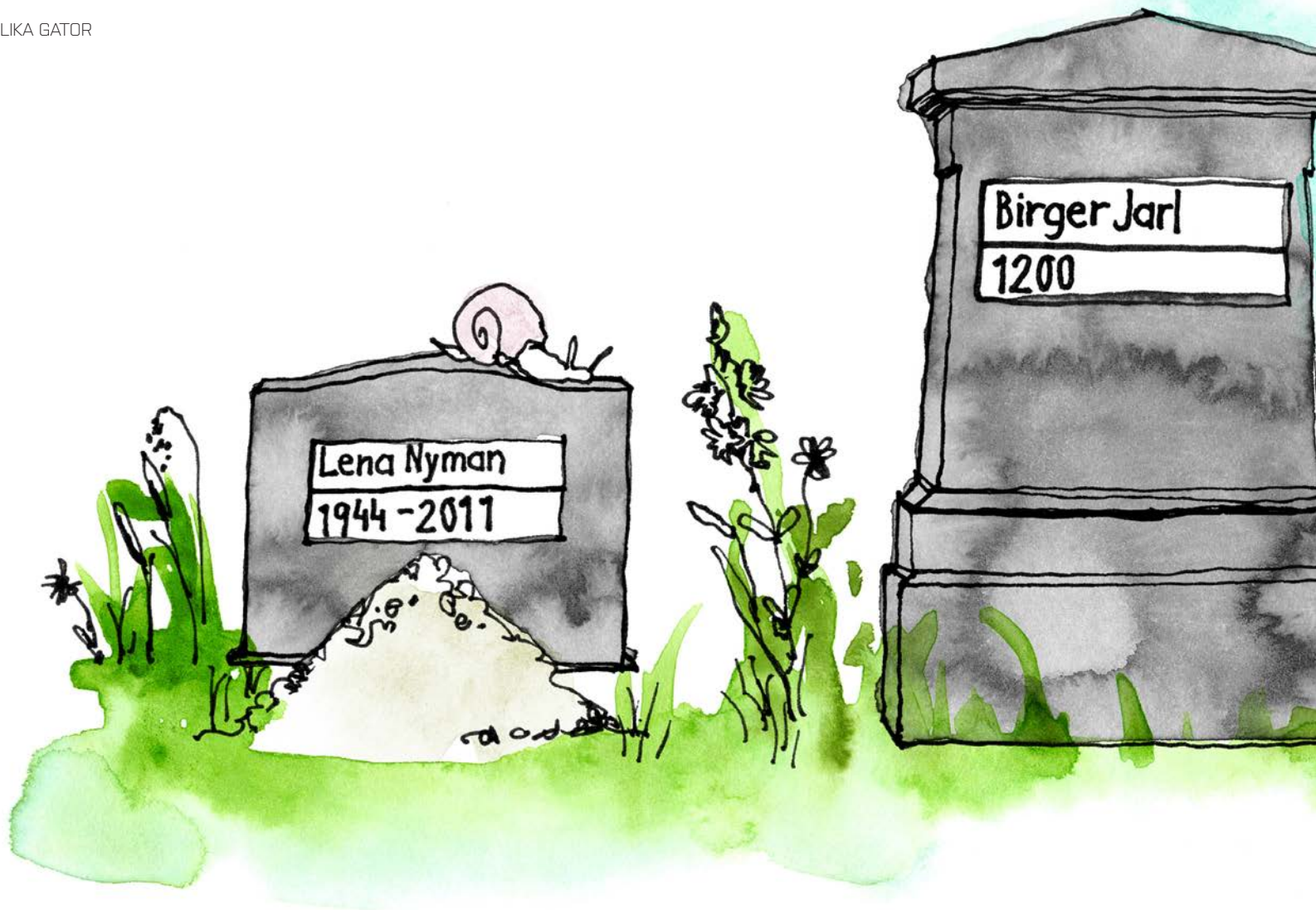
Det finns över 5 200 gator i Stockholm, 650 av dem bär namn efter historiska personer. När Carina Johansson, sekreterare i Stockholms namnberedning, gick igenom gatorna med personnamn förra året kunde hon konstatera att 535 av gatorna hade fått namn efter män och 115 av gatorna hade namngetts efter kvinnor.

– Eftersom den manliga dominansen i samhället har varit och på många sätt fortfarande är stor är det inte konstigt att fler

män än kvinnor har fått ge namn åt våra gator. Vi i namnberedningen är väl medvetna om snedfördelningen och väger in det i förslag till nya namn. Det är 2017 och vi strävar efter att ha ett jämställt samhälle.

För några år sedan gjorde Statistiska Centralbyrån en undersökning av gatorna i Stockholm för att se hur det stod till med jämställdheten på våra gator.

Förutom att de såg att gatorna med mansnamn dominerade noterade de även att gatorna namngivna efter män låg mer ►

centralt och var längre.

Gatorna med mansnamn var också i snitt 450 meter långa jämfört med kvinnornas som var i snitt 380 meter långa.

– Vi tyckte att det var intressant att se vad som gick att mäta i den offentliga miljön med den data som finns tillhands. Men vi fick en hel del skit för det, det var flera som inte tyckte att skattepengar skulle gå till sån statistik, säger Marcus Justesen som arbetar med geografisk analys på SCB.

Och Carina Johansson menar att resultatet av undersökningen inte var förvånande för ledamöterna i Stockholms namnberedning.

– Gatunamnen är över hundra år gamla och speglar sin tid. Att gatorna med mansnamn är längre än de med kvinnonamn är tydligt, till exempel på Östermalm där Lovisagatan, Ulrikagatan och Sibyllegatan är betydligt kortare än Birger Jarlsgatan, Engelbrektsgatan och Sturegatan, säger Carina Johansson.

I STOCKHOLMS OLIKA stadsdelar finns det ofta en viss namnstruktur att ta hänsyn till, olika teman och kategorier gäller.

DET KOMMER NOG ATT TA FLERA HUNDRA ÅR, MEN DET ÄR MÅNGA FLER KVINNOR SOM HAR GATOR UPPKALLADE EFTER SIG I DAG ÄN FÖR TIO ÅR SEN. Carina Johansson

På västra Kungsholmen är det berömda svenska författare på gatuskyltarna och i Hägersten är det kategorin "teaterfolk" som fått namnge gatorna. Båda är områden som byggdes på trettioalet och de som fick ge namn åt gatorna där då var i huvudsak män. Om det skulle byggas en ny gata i ett sådant område i dag försöker namnberedningen hitta ett kvinnonamn. Men det är när det byggs helt nya områden som den stora möjligheten öppnas för fler gator med kvinnonamn – som i Sköndal med kategorin "svenska kvinnliga konstnärer" där både Karin Larsson, Siri Derkert och Fanny Brate har fått egna gator och gränder uppkallade efter sig.

– Det finns också sen tidigare stadsdelar där gatorna fått kvinnonamn, som Enske-

dedalen från tjugotalet och Fruängen från femtiotalet. Där valde man kategorin "svenska kvinnor" och blandade kända kvinnor från olika yrkesgrupper. Nåt som säkert ansågs väldigt modernt då. Och det är i de två stadsdelarna som 40 av de 115 kvinnliga gatunamnen i Stockholms finns.

Hagastaden vid Nya Karolinska är ett nybyggt område som också fått den stora äran att prydas av gatuskyltar med kvinnonamn.

Där är det kvinnliga föregångare inom utbildning, vetenskap, forskning, hälsa och sjukvård – som Astrid Cleve, Ninni Kronberg och Emmy Rappe. Det är dock inte Stockholms namnberedning som föreslagit namnen där utan en särskild grupp med representanter från både Solna och Stockholms kommun.

FÖRUTSÄTTNING FÖR ATT FÅ EN GATA UPPKALLAD EFTER SIG

- Personen ska vara död, vara av svensk eller nordisk börd eller väl naturaliserad utlänning. Personens namn får inte innebära besvär för allmänheten att stava eller uttala gatunamnet.
- Personens namn får inte ge upphov till ett ohanterligt gatunamn.
- Ett likartat namn får inte finnas i Stockholm eller grankommunerna.
- Personens namn ska inte vara alltför vanligt.
- Personen ska vid tiden för namngivning vara känd för allmänheten.
- Personen ska vara förtjänt av att få en gata eller plats uppkallad efter sig.

Källa: Stockholms gatunamn

– Det blir sakta men säkert en ändring till en bättre fördelning av nya gatunamn i stan. Av gator som fått namn efter personer under 2000-talet är ett sjuttioal döppta efter män och ett sextioal efter kvinnor, säger Carina Johansson.

ÄVEN OM STADSBYGGNADSNÄMNDEN har en stående uppmaning till Stockholms namnberedning att tänka på den manliga dominansen så är det fortfarande oftare män än kvinnor som föreslås.

Det finns också många regler för att en plats eller gata i Stockholm ska kunna få ett personnamn.

Några är att personen ska ha varit död i minst tre år, gärna ha anknytning till själva platsen och att det måste gå att bilda ett gatunamn av personens namn. Ibland kommer det också in förslag från allmänhet och politiker om att en viss person ska hedras med ett gatunamn.

– När Lena Nyman dog tog det inte ens 24 timmar innan allmänheten hörde av sig och tyckte att hon borde ha en egen gata eller plats. Men vi kan inte ändra ett

befintligt namn på en gata och inte heller välja en plats hur som helst, säger Carina Johansson.

Förr gav stockholmarna spontant namn till gator och gränder, men så småningom krävdes ordning bland namnen och överståthållarämbetet bestämde gatunamnen i stan. I dag är det Stockholms namnberedning som tar fram förslagen – de är en grupp på tio experter inom namnforskning, språkvård, historia och Stockholmsmiana. Varje år skickar de ungefär 200 namnförslag på gator, torg och kvarter till stadsbyggnadsnämnden.

Ett fåtal av dem är förslag på personnamn.

– Namnberedningen eftersträvar inte fler personnamn i gatunamnen. Att sätta namn efter personer innebär alltid svåra avvägningar. Dessutom blir adresserna ofta längre, knöligare att skriva och felstavningarna blir fler. Och gator med personnamn kan vara svåra att uppfatta för 112.

Hur lång tid tar det innan det är lika många kvinno- som mansnamn på gatuskyltarna i Stockholm?

– Det kommer nog att ta flera hundra år, men det är många fler kvinnor som har gator uppkallade efter sig i dag än för tio år sen, säger Carina Johansson. ☺

FAKTA

Den äldsta gatan med kvinnonamn är Sibyllegatan från 1672.

Fram till 1700-talet var det oordning bland gatunamnen i Stockholm. Många gatunamnen kom till spontant och människor använde samma namn för olika gator.

1763 förordade en kungörelse att gatu- och grändnamn skulle anges på tavlor uppsatta på husen.

1832 beslutades att husen skulle numreras i obruten ordning längs varje gata.

1885 genomfördes Stockholm största namnrevision, där ett stort antal gator och torg bytte namn för att undvika dubletter.

1920 tillsattes Stockholms Namnberedning.

Källa: Wikipedia

NONSENS-

Rapparen Silvana Imam är en "noncense warrior". Hon tror på folk, pussy power och "den nya världsordningen". Med attityd och hårda rapptexter för hon sin kamp mot orättvisor. Bakom döljer sig en känslig person och hennes drivkraft kommer från hjärtat. TEXT **MARIA HAGSTRÖM** FOTO **JOEL NILSSON**

KRIGARE

Det finns så mycket nonsens. Det finns i tidningsartiklar, i hälsohets och i att köpa sig lyckan. Och det finns i den gamla världsdorringen. Men det finns också "nonsense warriors". En sådan är Silvana Imam.

– Min definition av en nonsense warrior är nån som cuts out all the bullshit, lite som jag gjort under mina tre år som artist. Någon som kan kommentera det som händer och kommentera från hjärtat.

Silvana Imam sitter med benen i kors, snurrar lite på stolen i ett kontorsrum på Scenkonstmuseet, bland travar med kartonger, burkar med energidryck och svarta vattenflaskor med hennes logga på – en rip

DET FINNS MYCKET NONSENS. VI BLIR DISTRAHERADE FRÅN SANNINGEN, DET SOM ÄR PÅ RIKTIGT. VI DISTRAHERAS GENOM ATT KÖPA SAKER.

off på Nirvanas; en smiley med två x, långt hår och keps – som också finns tatuerad strax ovanför armbanden som skramlar när hon påpekar att det tycks vara intressantare att Anders Borg gör sjuka saker som att visa kuken än att skriva om hur många flyktingbarn som tar sina liv.

– Det finns mycket nonsens. Vi blir distraherade från sanningen, det som är på riktigt. Vi distraheras genom att köpa saker, att "bli det här", "vara det här" och nyheter som skrämmer oss snarare än skyddar oss.

Utanför rummet pågår hennes utställning Nonsense Warrior, som ifrågasätter allt nonsens som våra sinnen utsätts för varje dag och som hyllar samtidens nonsenskrigare. Här finns en vägg med tidningsutklipp: "Snart utvisas Bibikhal, 106 år" och "Trump ökar pressen på Kim Jong-Un". Vid en annan vägg hänger bomberjackor och DIY-kit med tygmärken föreställande knutna nävar och korslagda flaggor, från klädesmärket och den kreativa plattformen This is Sweden.

På torsdagar håller Silvana Imam i warrior workouts här med två personliga tränare, med fokus på att träning är viktigt och att det ska handla om att må bra. Utan kroppshets. Platserna, som är för människor som inte identifierar sig som cis-män, tog slut på tjugo minuter.

I en annan del av galleriet ligger en stor hög med skor: converse, sneakers, kängor, och bredvid sitter en skylt från Make Equals initiativ #ochjagprotesterade med en bild på skor från Auschwitz och ett citat av den tyska prästen Martin Niemöller:

"Först hämtade de kommunisterna och jag protesterade inte, för jag var inte kommunist.

Sedan hämtade de fackföreningsfolket och jag protesterade inte, för jag var inte fackansluten.

Sedan hämtade de judarna och jag protesterade inte, för jag var inte jude.

Sedan hämtade de mig och då fanns det ingen kvar som protesterade."

– Utställningen pågår till 28 september, men precis som samhället är det en pågående utveckling. Även om utställningen fysiskt försvinner så hoppas jag att folk ska fortsätta arbetet – det tar aldrig slut, säger Silvana Imam.

Det är ett arbete och en kamp som hon har fört länge, men det var i december 2013 den kom fram ordentligt i offentlighetens ljus. Det var då hon iklädd en svart skinnjacka med ett överkryssat SD på ryggen klev upp på en scen i Kärrtorp. Inför

OM ÅRET I NEW YORK

– Jag åkte dit för att plugga, men kände att herregud hur mycket ska jag plugga i det här livet. Jag ville göra nåt helt annat. När jag var ute en kväll var det en snubbe som frågade om jag var modell, jag svarade ja, och så blev jag det. Jag tyckte att det var jättekul i några månader. Gratis varje dag och det vad najs att sitta på samma middag som Jay-Z och Mariah Carey. Jag var 20 år. Jag såg det som en roll, men till slut kände jag att jag inte hade några äkta relationer, allt var flyktigt och sånt tycker jag är jobbigt. Det var så jävla mycket droger överallt. Jag tänkte att det här var sjukt, men att jag hade fått en inblick och att det ändå bara var för en liten period. När jag kom hem igen visste jag inte vad jag skulle göra med mitt liv och började plugga igen.

upp emot tjugotusen människor, som hade samlats i en manifestation mot att nazister tidigare hade attackerat en demonstration, rappade hon om att göra motstånd mot rasismen.

Dagarna efteråt kom en hot- och hatstorm mot henne, men också kärlek via stödkampanjen #JagÄrSilvana. Hon var inte längre okänd och snart tog hennes musikkarriär fart.

I dokumentären *Silvana Imam – väck mig när ni vaknat*, som precis haft premiär, får vi följa henne på nära håll från början av hennes karriär fram till i dag. Filmen öppnas med hennes citat: "Dom har alltid sagt att jag var fel, men jag har alltid vetat att jag är rätt". Filmen visar inte bara artisten, musiken och det politiska engagemanget, den visar personen bakom och hennes känsligare sidor. Här finns klipp från gamla familjefilmer från barndomen när hon var korthårig och ville bli kallad Erik och från en resa till mammans födelseland Litauen. I filmen finns också hennes kärlek, artisten Beatrice Eli, som hon först beundrade på avstånd och till och med skrev en låt om, innan deras kärlekshistoria växte fram. Med finns också pappan som signerar en prideflagga och stolt står i publikhavet och mamman som kliver in i studion och läser in en text på skivan *Naturkraft*. Dokumentären är ett närgånget porträtt.

– Jag förlorade all kontroll över filmen när jag sa ja till att bli filmad, men den känns väldigt mycket som jag. Det var jättejobbigt i perioder att bli filmad. Det är ett under att jag inte slog ihjäl dem. Nu kan vi se tillbaka på det och skratta åt det, men det är klart att det var jobbigt att ha en kamera i sitt fejs och omkring sig.

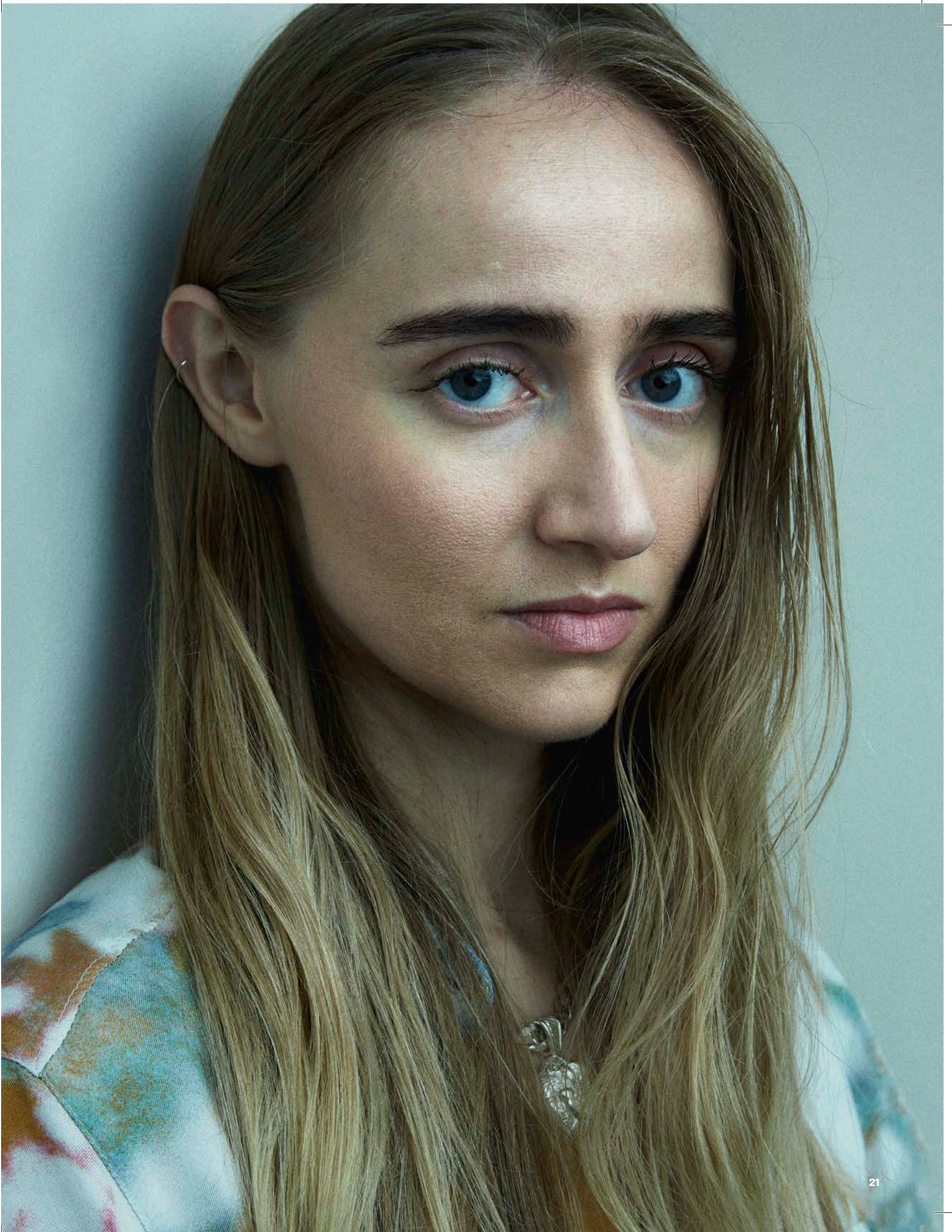
Men att det skulle vara läskigt att vara med i ett filmprojekt där hon visar så mycket av sig själv och sitt liv tycker hon inte.

– Varför skulle det vara läskigt? Vad ska hända? Nu har jag varit artist i 3,5 år, jag har synts och gjort musik, videos och berättat så mycket om mitt liv, så det här steget är inte så stort. Och jag känner att folk behöver se det här. Jag skulle ha behövt se det när jag var yngre.

Vad är det du hade behövt se?

– En levande legend, säger hon, skrattar och tillägger att jag nog kommer att sätta citationstecken kring legend.

– Nej men, alla mina struggles och att jag ▶

inte räds säga saker. Jag har aldrig anpassat mig efter hur man ska vara i olika rum, som att man till exempel ska bete sig på ett visst sätt i finrummet.

Hon säger att hon kan känna sig konstig i de flesta rum, vilka de än är, för att det alltid finns regler och normer för varenda ett av dem.

– Jag är en sån mix av allt. Jag är inte uppväxt med det svenska språket hemma till exempel, men jag är blond så jag kan passera som svensk. Jag har alltid varit den som flyter runt där emellan. Det känns som att jag är en del av allting och ändå inte. Förut tyckte jag att det var en svaghet att jag inte kände mig hemma nånstans, men nu ser jag snarare mellanförskapet som en styrka, att det gör att jag har mycket att komma med i stället. Det reducerar mig inte till nånting litet, jag sprider ut mig.

Människors behov av att placera varandra i fack tycker hon inte behöver vara fel, det främsta problemet är att vi rangordnar, att det finns det som anses vara sämre och bättre.

För att få till förändring i samhället tror hon inte på att främst vända sig till politiker.

– Jag tror på folk, jag tror inte på politiker. Jag tror på att vi är en större rörelse – det är vi som kommer att göra förändring. Det är vad jag vill med det här galleriet och med min musik. Den är inte riktad till dem som har makt och pengar, de som styr den här världen. Den är riktad till gräsrotsrörelsen. Men om du har makt, pengar och styr den här världen och lyssnar på min musik och kan ta till dig det då kommer du göra nånting bra av den plattform du har.

Är det den nya världsordningen, den som du brukar rappa om?

– Den ser jag som de här gräsrotsrörelserna, folk som jobbar mer independent. Inte stora företag – de är old news. Gubbar med pengar – old news. Det handlar om

OM ATT BÄRA MASK PÅ SCEN

– Alla mina masker är gjorda av Hanna Kich, en gammal kompis. Första gången jag bar mask var 2011. Jag ville att folk skulle fokusera på musiken och jag tycker att det är jävligt snyggt med masker. Det kommer ju också från Pussy Riot. Under min turné 2014 hade jag tre masker, en av dem bar jag under låten I•M•A•M, där jag säger "176 centimeter Pussy Riot", som är en honnör till dem.

folk som vill nåt annat, som jobbar på ett annat sätt, folk som försöker förändra nåt från grunden och som jobbar med hjärtat. Det finns så mycket internaliserad rasism och homofobi. Den nya världsordningen är de som jobbar emot det, säger hon och fortsätter:

– Och artister som faktiskt kommenterar världsläget, inte artister som säger: jag läser inte tidningen. Alltså, hur privilegierad är du inte som artist om du säger: jag håller inte på med politik, jag behöver inte politik. De flesta artister är ganska stupid

det har varit viktigt att kämpa mot orättvisor. Det har jag verkligen fått från mina föräldrar.

Och kampen fann hon tidigt i hiphopen, när hon sju år gammal hörde Fugees "Ready or Not".

– Fugees står ju för "The Refugees" och de rappade och sjöng om hur det är att fly och om solidaritet. Det slog mig att det var det här mina föräldrar alltid hade pratat om, men när en cool grupp från USA sa såna saker lyssnade jag mer.

Och hon började lyssna på all hiphop

FÖRUT TYCKTE JAG ATT DET VAR EN SVAGHET ATT JAG INTE KÄNDE MIG HEMMA NÄNSTANS, MEN NU SER JAG SNARARE MELLANFÖRSKAPET SOM EN STYRKA.

skulle jag säga. Det är bara musik de gör, de förändrar ingenting. Och det är old news. Ut med det där och in med folk som faktiskt inspirerar på riktigt.

Man har ett ansvar som artist?

– Som människa har du ett ansvar, skit i om du är artist. Skit i alla labels. Du som journalist har ett ansvar, jag har ett ansvar, vi människor har ett ansvar. Det är svårt att gå förbi någon som tigger och inte känna någonting. Du kanske inte har pengar på dig men om du inte känner nånting alls är du hjärtlös. Nåt måste du bara känna, och helst göra nånting.

POLITIK VAR ETT vanligt samtalsämne i uppväxthemmet i Jakobsberg, dit familjen flyttade när Silvana Imam var fem år, efter en tid i en lägenhet på en flyktingförläggning i Kiruna. Hennes mamma är språkvetare från Litauen och pappan juristutbildad journalist från Syrien som i dag jobbar som integrationskonsult.

– Pappa står upp för fattiga människor och orättvisor. Han har alltid lett sin klasskamp. Vi pratade mycket om det under min uppväxt. Hela hans liv bygger på det: han kommer från Syrien, är vänster, växte upp fattigt. Klart det föder ett klassförakt mot överklassen om du har varit fattig och de har behandlat din familj dåligt.

Hur påverkade det dig som barn?

– Jag var exakt likadan som jag är nu, en riktigt jobbig jävel. Jag har alltid tyckt att

som hon kunde få tag på. Hon lånade massvis med skivor på biblioteket som hon sedan kopierade hemma. En av de låtar som tidigt gjorde starkt intryck var Xzibits "The Foundation".

– Han rappar till sin nyfödda son, det där klassiska: min son jag ska visa dig världen. Han vägleder med många skeva råd, kan jag tycka nu, men det var så äkta och ärligt och det tilltalade mig. Det finns mycket pop-musik som är lika äkta och ärlig, i alla genrer finns det, men rapp tilltalade mig.

Vad var det med rappen du gillade?

– Poesi blandat med vackra slingor och beats. Jag var en dagdrömmare som gick runt och svävade i väg i mina tankar. Hiphop var en kanal för mig, där jag kunde kanalisera mina känslor. Jag kände mig så jävla cool och stärkt, även fast låtarna inte var riktade till mig – för det var män som rappade – men det var ofta texter som slog uppåt och det fanns en struggle.

När hon var liten ekade frågan: "Är du pojke eller flicka?" i lågstadiets korridorer, och när hon i sjunde klass var utfrysad hjälpte det att lyssna på musik. Hon hade fått Blues *Samhällstjänst* i födelsedagspresent. I lurarna gick "Helt okej" på repeat: "Varför vill ni tjafsa med mig?/Se är det krig ni vill ha så är det helt okej/Men jag tänker inte backa för nån/Men om ni känner för att testa kom."

– Jag gick runt där och kände mig så stark: jag skiter i om ni inte fattar mig, inte ►

**JAG GICK RUNT DÄR OCH KÄNDE
MIG SÅ STARK. JAG SKITER I OM
NI INTE FATTAR MIG, INTE
TYCKER JAG ÄR BRA NOG, ELLER
WHATEVER DET ÄR NI HÅLLER
PÅ MED. JAG BRYDDE MIG INTE.**

tycker jag är bra nog, eller whatever det är ni håller på med. Jag brydde mig inte för jag hade Blues, jag hade det albumet, och tänkte: ni vet inte ens vem det här är, ni är töntar, ni kan gå och frysa ut er själva.

På vårterminen i sjuan bytte hon skola och det blev bättre, men sedan blev det problem på annat sätt.

– Jag tog mycket plats och några av lärarna tyckte inte det var bra. De tyckte att jag skulle vara tystare.

När jag var barn sa lärarna tvärtom, att jag skulle räcka upp handen oftare och ta mer plats.

– Varför lägger man det på tjejer? Varför säger de till tjejerna: prata mer, prata mindre. Klart du är otrygg i ett klassrum och inte kan ta plats om det är massa killar som springer runt och pratar. Då vill man ju inte ställa sig upp. Eller så pratar man för mycket som jag.

Trots att hon hördes och tog plats kände hon inte att hon blev lyssnad på. Hon kommer särskilt ihåg den känslan från gymnasiet när hon berättade för lärarna om den mobbning hon utsattes för, och ingenting hände.

– Jag höll ett anförande för lärarkåren, men jag vågade inte säga att det var mig det handlade om. Jag sa mer att det här händer på min skola. Men ingen gjorde nåenting, ingen av dem sa nåenting.

På gymnasiet bestämde hon sig för att hon skulle bli psykologilärare i framtiden. Hon var intresserad av beteenden och människor, och hon ville bli lärare för att hon ingen skulle behöva gå igenom detsamma som hon gjorde utan att någon lärare ser eller gör något.

– Det var ingen lärare som såg och stötade mig då. Jag kände att jag ville vara den läraren som gjorde det.

Det ledde senare till många års universitetsstudier och hon har i dag en master i psykologi på Stockholms universitet.

PÅ UNIVERSITETET LÄRDE hon känna en tjej vars kompis hade en hemmastudio. Där fick Silvana Imam testa att rappa. Hon köpte ett mixerbord, gjorde några egna låtar och sålde sedan sin hemmagjorda skiva på en releasefest på en bar som en kompis drev. 50 kronor styck tog hon för skivorna.

– Jag vet exakt hur många jag sålde, jag tjänade 400 spänn, det är alltså åtta stycken. Vad sjukt, tänk att de fortfarande finns

där ute. Hos åtta lyckliga jävlar, säger hon med ett flin.

Var de bra då?

– Ja, det är klart de var. Jag kan ju inte säga nåt annat, min persona är ju att ha bra självförtroende hela vägen. Nej, men det

har blivit bättre, om jag säger så.

2013 släppte hon skivan *Rekvia* och träffade därefter Babaka Azarmi, hennes nuvarande manager, och det kreativa managementbolaget RMH, Respect My Hustle. Där började hon skriva rakare och

ATT VARA SÅ OUTSPOKEN, LESBISK OCH ANTIRASIST, DET ÄR INTE LÄTT. ATT VARA DEN FÖRSTA SOM GÖR DEN GREJEN ÄR LÄSKIGT.

hårdare rapp, utan omskrivningar. Mer attityd, mer politik. Med rader som:

”Fuck en Putin-stat, vi är guldbarn/Fuck en jantelag, jag är underbar.”

”Ah, jag är stjärnan ifrån Syrien/Och ni kan trycka paus om ni inte kan hantera hybrisen/Och sluta fråga varför jag inte bryter ens/Fucking mirakel att jag har kvar nåt av mitt psyke än.”

– *Rekvia* var mer poetiskt och svävande. Det är en stor del av mig, den lyriken finns kvar och kommer fram i små doser, men jag vet inte när jag ska plocka fram den mer igen. Kanske på nästa skiva.

Varför gick du från svävande till rakare och hårdare?

– Jag kände att det inte fanns nån i svensk rapphistoria som hade skrivit så och som sagt det jag ville säga. Då ville jag testa den grejen. Jag behövde få ur mig saker som jag inte hade vågat tidigare. Jag fick jättemycket pepp och inspiration från alla runt omkring mig och fick mer självförtroende till att vara helt ärlig, öppen och rå i mina texter. Jag började våga. Att vara så utspöken, lesbisk och antirasist, det är inte lätt. Att vara den första som gör den grejen är läskigt. Fast i dag är det lätt för mig, för det finns inget annat att vara.

De första låtarna hos RMH blev ep:n *När du ser mig • Se dig*, som hon fortfarande tycker är hennes bästa verk.

– Jag älskar den ep:n. Det är fyra låtar som fortfarande är lika aktuella. Jag kände att det var så jävla frigörande att skriva på det sättet, att säga rakt ut exakt vad jag kände.

FRAMGÅNGEN HADE EN baksida. Hon gick helt upp i jobbet och efter två år kom kraschen. I dokumentärfilmen finns en scen där hon efter en festkväll står på en höjd och ropar ut: ”Vad vill ni med mig?!” I en annan säger hon att hon hatar interjuver och hatar journalister, de ställer dåliga frågor. Många drog i henne och hon drev på sig själv – jobbade jämt.

– Det här var nåt jag brann för till hundra procent, det här var nåt jag verkligen ville och jag visste inga gränser, jag bara körde på.

Också förändringen från att vara student på universitetet till att bli ett stort namn i musikverige, med de förväntningar som följde – inte minst från henne själv, blev påfrestande.

– Jag kunde inte bolla allt det här, det var

för mycket. Jag var så uppe i mig själv, jag var så egoistisk. Det är jätteosoft och fult, men jag kunde inte stoppa det – jag ville det här så mycket. Det gick fort. Jag bara jobbade, jobbade, jobbade och såg ingenting annat. Det var inte lätt att vara ihop med mig då och Beatrice var på väg att göra slut.

Beatrice Eli varnade henne för hur hon skulle må om hon fortsatte i samma takt. I dokumentärfilmen upprepar Silvana Imam: ”jag lyssnade inte på det hon sa”.

– Beatrice är den smartaste jag känner, hon är så bra på att analysera. Hon har förändrat mitt liv, så som det blir när man träffar någon som förstår en. Man känner sig älskad.

I dag har Silvana Imam mer balans och säger att hon vet hur hon ska jobba för att nå samma resultat men på ett sätt som får henne att må bra.

Enligt Silvana Imam är kärlek den stora drivkraften bakom hennes musik. Hon vill se kärlek och göra slut på allt hat. Nu släpper hon två nya singlar skrivna till dokumentären. Titeln på en av dem – ”Bulletproof Baby” – finns på hennes överarm med så svart färg som bara en precis nygjord tatuering kan ha.

– ”Bulletproof Baby” kom till mig i en dröm. Jag kommer inte riktigt ihåg drömmen, men jag drömde det där ordet och när jag vaknade kände jag att jag ju verkligen

är bulletproof på det sättet att allting jag gör är vattentätt, för att de kommer från mitt hjärta och det kommer från en bra plats.

Hon slår i gång sin dator på det lilla kontoret på Scenkonstmuseet och spelar upp de ännu inte släppta låtarna. Hon påpekar att det ska till lite fler röster på låten ”Fri”, där hon rappar om att lägga rosor i pistolerna, att hon ber för Syrien ”må blommorna växa ur dina ruiner” och att vara fri inuti.

I ”Bulletproof Baby” återfinns pussy power och regnbågsfärger. Och rader som: ”Svin känner svin, och ni får inga pärlor” och ”Jag är skottsäker, bulletproof/flyger högre än jag nånsin gjort.” Det är inget nonsens. 🍌

SILVANA IMAM

FÖDD: 1986 i Litauen.

BOR: i Stockholm

GÖR: Rappare. Har gett ut albumet *Naturkraft* (2016), ep:n *Jag dör för dig* (2015), ep:n *När du ser mig – se dig* (2014) och albumet *Rekviem* (2013). Har bland annat vunnit en Grammis för Årets artist (2016) och blivit utsedd till Årets homo på OX Gaygalan (2015).

AKTUELL: I dokumentären *Silvana – Väck mig när ni vaknar* av Mika Gustafson, Olivia Kastebring, Christina Tsiobanelis, samt med de två nya singlarna ”Bulletproof Baby” och ”Fri”.

REPAR SIG

43 meter ovanför Sergels Torg hänger reparbetare och målar om och lagar skylten på Kulturhuset. Kaknästornet, Globen både ute och inne, Uppsala domkyrka och Gröna Lund är bara några av platserna i stan där reparationer utförs. **TEXT DAVID BOGERIUS FOTO MAGNUS SANDBERG**

STANDARDUTRUSTNING FÖR EN ROPE-ACCESS TEKNIKER/REPARBETARE:

- Helkroppssele med hög infästningspunkt, väger cirka 600 g. Justerbar vid benen och axlarna.
- Deccender – repklämmor för att fira ner sig på rep.
- Ascender – repklämmor för att klättra upp på rep.
- Karbiner av modell "tri act lock" som låser sig automatiskt.
- "Cow tail" med karbin. Elastisk lina som används vid bland annat förflyttning mellan rep.
- Podium (sittplanka).
- Hjälms. Väger cirka 200 g. Finns olika modeller men har ofta EPS-skum kombinerat med polykarbonatskal utanför ett lager av kevlar och kolfiber.
- Arbetskor, vanliga med stålhätta. Varselkläder.
- Semistatiska rep (förankringslinor). Har en dimension på 10,5–12 mm och en brottgräns på c:a 30 kN (3 000 kg).

Väderförhållandena denna tidiga septembereftermiddag är gynnsamma. Repen är redan fastsatta på taket och Ian McEwan och Tobias Gustafsson kopplar in sig i sina selar för att börja klättra upp för väggen.

De arbetar för Klätterservice som fått uppdraget att måla om skylten, högst upp i det högra hörnet på Kulturhuset Stadsteatern. Den består egentligen av elva skyltar, en för varje bokstav, och i det andra u:et ser det märkligt nog ut som att något har tagit en tugga.

– Jag har en plan för att lösa det, säger Tobias Gustafsson. Jag ska sätta en tunn plywoodskiva bakom och försöka få tag i snickerispackel. Eventuellt blandar jag

också lite sågspån och lim och lägger på.

Det låter enkelt, med det lilla förbehållet att det sker 43 meter ovanför marken.

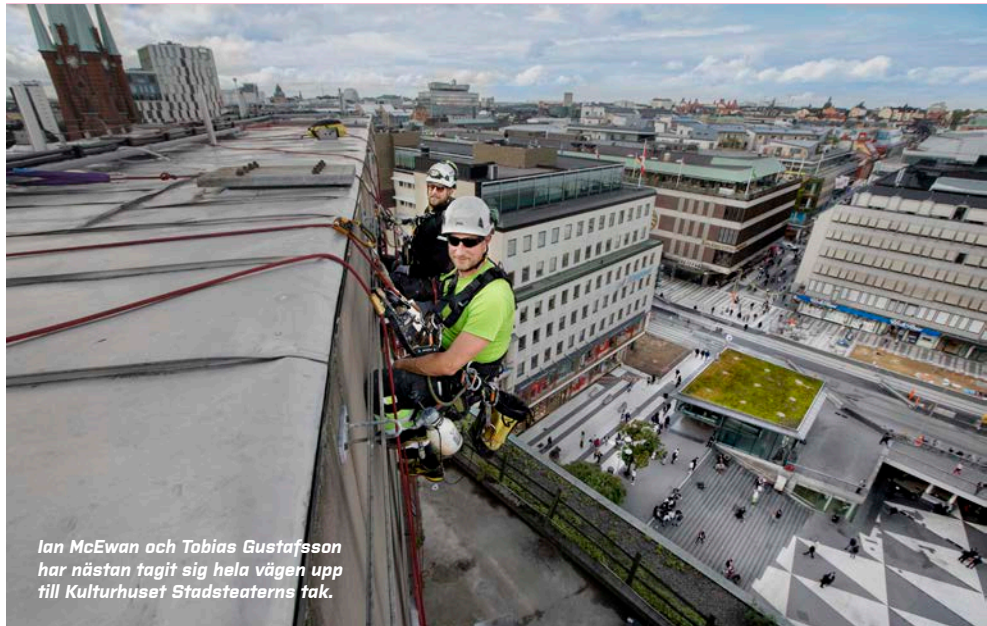
Det är så företaget jobbar.

Firmanamnet registrerades för tio år sedan i Skånekommunen Höganäs. Där ligger landet ganska platt, men det var ändå en del företag och andra sällskap som anmälde sig till de utannonserade klippklättringskurserna. Snart kom företagets grundare David Norell på att det fanns en större efterfrågan av tjänster med hjälp av rep vid fastighetsskötsel och byggen. Han gick en anpassad utbildning, så kallad rope access, i Danmark där han även fick jobba som reparbetare medan han fortsatte att fila på sin affärsidé. I Stockholm fick han

kontakt med Robert Källström, en elektriker med ett stort kontaktnät i huvudstadens hantverkarkretsar, och tillsammans började de på vinst och förlust att ringa upp företag som skulle kunna vara intresserade av reparbetares hantverkstjänster.

DET FÖRSTA STORA uppdraget, ett större renoveringsprojekt på det 86 meter höga kontorskomplexet "Läppstiftet" i Göteborg, blev en succé. Snart inleddes kontakter med bland andra Gröna Lunds Tivoli och ett stort byggbolag – och de skulle följas av betydligt fler.

– Vi är fullbokade. Branschen skriker efter arbetare och personal, säger Martin Ingemansson medan han tittar på kollar som redan har tagit sig upp till Kul-

Ian McEwan och Tobias Gustafsson har nästan tagit sig hela vägen upp till Kulturhuset Stadsteaterns tak.

Somporn Pucharan är van vid bra utsikt på jobbet.

VISST FINNS DET SOM EN RÖD TRÅD BLAND OSS ANSTÄLLDA ATT VI GILLAR FRILUFTSLIV. DET ÄR DET SOM SAMMANFÖR OSS. **Martin Ingemansson**

turhuset Stadsteaterns skylt.

– Branschen är så stor så vi behöver liksom inte slåss om kunderna. Vi träffas hos varandra och byter erfarenheter ibland och det är många som har flyttat mellan företagen så alla känner alla. Vi är transparenta, säger Martin Ingemansson.

Det hörs på honom att bristen på arbetskraft är ett större problem.

– Vi får in en del ansökningar där det

står "Hej, jag älskar att klättra i berg!" men vi tar ju inte betalt för att hänga i rep utan för att utföra hantverksarbeten. Men visst finns det som en röd tråd bland oss anställda att vi gillar friluftsliv. Det är det som sammanför oss.

Martin Ingemansson började i företaget för ett drygt år sedan och arbetar som platschef. Än så länge har han bara hängt i repen en enda gång men det blev en jung-

frufärd att minnas nedför det 155 meter höga Kaknästornet i snöoväder.

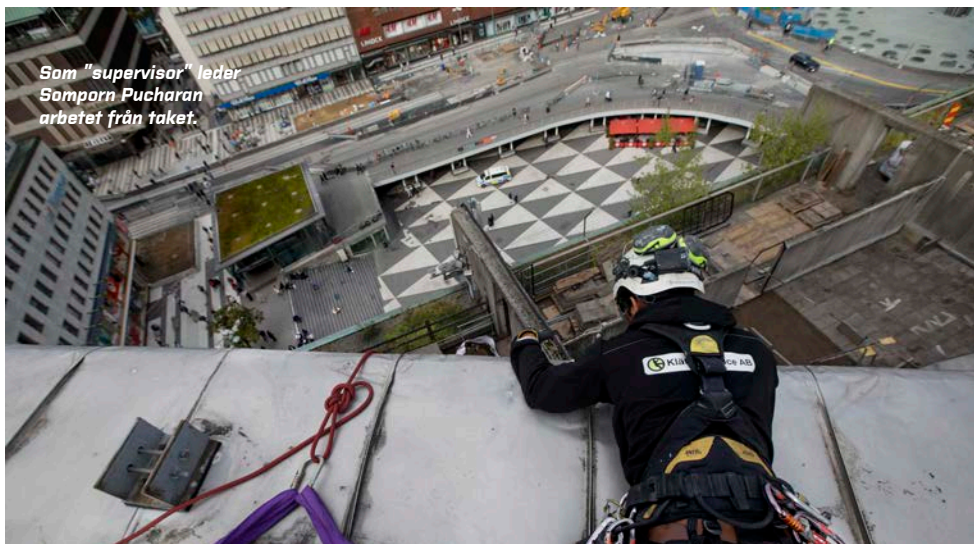
Han skulle hämta kvarlämnade verktyg tillsammans med en kollega.

– När jag började jobbet fick jag gå klätterutbildningen för Level 1 så det var inget att krångla med. Det var bara att kliva över kanten.

Level 1 är en grundkurs på 40 timmar och omfattar repklättring, enklare riggning, det vill säga montering av repen, och räddning. Efter minst sex månader och 500 arbetstimmar i repen kan man uppgradera sig till Level 2. Högsta nivån är Level 3 där man efter avklarad examen får leda egna team och vara arbetsledare, en så kallad "supervisor".

Utrustningen kontrolleras alltid noggrant innan det är dags att börja jobba.

Som "supervisor" leder Somporn Pucharan arbetet från taket.

VI SÄTTER SÄKERHETEN FRÄMST, MEN ATT FÅ DET BEKRÄFTAT EFTER EN RIGORÖS INSPEKTION KÄNNS BETRYGGANDE.

David Norell

UTBILDNINGSSYSTEMET OCH DET omfattande säkerhetsåtgärderna har varit effektiva.

Ett arbete utförs alltid med ett så kallat tvårepssystem, där arbetsrepet belastas och back up-repet är obelastat.

– Säkerheten är rigorös, säger Martin Ingemansson och berättar att företaget även utbildar folk från andra branscher, till exempel fönsterputsare. Själv håller han i en fyrtimmars fallskyddsbildning för hantverkare och byggnadsarbetare. Syftet är att överföra säkerhetstänket från reparatet till dem och få dem att förstå att det är värt att lägga fem minuter på att koppla fast sig innan man ska upp på en byggnadsställning.

Under 2016 skadades över 3 500 personer, varav sju så illa att de avled, på byggen

i Sverige. Men under de tio år som Klätterservice existerat har ingen råkat illa ut.

Tobias Gustafsson tar sig ner från Kulturhusväggen och kopplar sig loss för en kafferast. Han berättar att han har arbetat i ett och ett halvt år på företaget och att det var lite av en slump att hamnade där.

– Det var genom en kompis som jobbat med det här tidigare. Jag har en bakgrund som fjälledare så jag har klättrat mycket, men jag hade ingen erfarenhet av industriklättring och det är nånting helt annat. Det var läskigt i början och det är det fortfarande. Jag tycker inte att det blir mindre läskigt för varje gång. När jag kliver över en kant på ett nytt ställe så pirrar det till i magen och jag har alltid sett över utrust-

ningen en gång extra.

Först när han är på samma ställe en längre tid infinner sig en viss vana vid kanten och klivet över från taket.

– Men om jag kommer tillbaka till ett ställe där jag har varit tidigare så finns inte vana kvar. Om jag till exempel skulle kliva ut från Kaknästornet så skulle jag känna mig väldigt liten. Det är väldigt högt och man är mer frihängande än när man jobbar mot en vägg. Det är samma sak när man hänger mitt i Globen och allt blir så stort runt omkring en. Då får man perspektiven som man tappar vid en vägg för då har man fullt upp med att koncentrera sig på allt man har att göra.

Som ett av de mest spännande utförda

uppdragen nämner Tobias Gustafsson inspektionen av tornspirorna på Uppsala Domkyrka som mäter 119 meter ovan jord.

Tillsammans med sina kollegor tog han sig upp till spirorna genom att gå de 467 trappstegen inuti de nästan 600 år gamla tornen för att sedan ta sig ut på utsidan genom en lucka i tornväggen. De sista 10-15 metrarna mellan luckan och spirorna klättrade han på utsidan av tornen. Inspektionen gjordes för att se hur mycket väder och vind hade påverkat spirorna.

– Det roligaste med det här jobbet är nog utmaningarna i sig. Man försöker hela tiden bli bättre och hitta den bästa positionen att jobba ifrån när man hänger på repen. Varje dag är rolig på så sätt att det alltid är nåt nytt

som ska göras, även om det som här bara är en skylt som ska målas om. I morgon är kanske vädret annorlunda och då blir det en ny utmaning att klä sig på bästa sätt.

PÅ FÖRETAGET FINNS olika grupper av hantverkare. Finns det till exempel behov av svetsning eller betongarbete så finns det personer med kompetens för det.

– Vi blir ju duktiga på väldigt mycket för man får oftast göra lite av varje. Vi jobbar alltid två och två i repen så om det skulle hända nånting så kan kollegan åka ner med honom. Det är inte som för en bergsklättrare som ger sig ut ensam, säger Tobias Gustafsson och ser lite lättad ut.

Högst uppe på Kulturhuset Stadsteaterns

tak sitter, ömsom ligger, arbetsledaren Somporn Pucharan över kanten och dirigerar kollegorna som hänger runt bokstäverna i skylten. Han säger först att han aldrig är rädd men ändrar sig sedan.

– Jo, lite. Det är bra att vara lite rädd för då är du mer försiktig och medveten om riskerna.

Under våren granskades företaget av Arbetsmiljöverket som undersökte om åtkomst med rep är förenligt med rådande lagstiftning. Samtliga punkter som ifrågasattes bemöttes med ett godkänt resultat och grundaren David Norell säger att han aldrig kände sig orolig.

– Vi sätter säkerheten främst, men att få det bekräftat efter en rigorös inspektion känns betryggande. 📍

SKILLNADERNA

Regissören Ellen Lamm läste en intervju i DI som ledde till att hon laddade hem en kommunal rapport på 82 sidor om livsvillkoren i staden. Tillsammans med författaren Eric Ericson har hon skrivit manus till *Skillnadernas Stockholm* utifrån den. Och döpt rollkaraktärerna efter speljäserna i Monopol. TEXT ULF STOLT FOTO NINJA HANNA

AS STOCKHOLM

En två år gammal 82-sidig rapport, utgiven av kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm, med titeln "Skillnadernas Stockholm", är grunden för manuset till Stadsteaters uppsättning med samma namn, som har premiär 6 oktober.

Det började med att regissören och manusförfattaren Ellen Lamm läste en intervju i Dagens Industri med Viktoria Walldin på White Arkitekter.

– Jag tyckte det var så intressant det hon sa om byggande och hela synen på det – ett byggande som utgår från människor och inte ekonomi. Så jag kontaktade henne och var lite nyfiken på hur hon jobbade, om det fanns nåt material som gick att använda på nåt teatralt sätt. Då tipsade hon mig om rapporten. Jag laddade hem den och tyckte direkt att den var jätteintressant.

När hon läste rapporten märkte hon att den samlade bilden av det som framkom blev "väldigt drabbande".

– Den beskriver ju en verklighet man på ett sätt ser – det är ju inte så att man läser rapporten och blir chockad – men den bekräftar ändå nån sorts bild av hur Stockholm och segregation ser ut. När man ser kartorna över stan som är med i rapporten, där det finns låg social status finns det dålig ekonomi och där har treåringarna karies... Som samlad bild blir det väldigt drabbande.

Hon gick ganska rakt och systematiskt tillväga i arbetet med att få en kommunal rapport att rymmas inom ett teatermanuskript.

– Jag bara strök under det jag tyckte var intressantast, det är det som blev grundbulten i föreställningen – citat ur rapporten ganska rakt upp och ner. Men jag har försökt vara genomgående så det finns nåt med från varje del av rapporten.

ELLEN LAMM TYCKER det är viktigt att se att "det här med segregation inte bara är nåt negativt för dem som bor i socioekonomiskt utsatta områden".

– Det bidrar ju till att det blir en fattigare stad för alla. Det är så man måste se det om man ska kunna göra nåt åt det. Det blir en

osäkrare stad, och en tråkigare stad, om skillnaderna tillåts växa för mycket.

Hon citerar ett av slutcitaten i föreställningen.

– Det lyder: "Trygghetens ojämna fördelning innebär således att vardagens livskvalitet i olika delar av Stockholm inskränks på ett högst påtagligt sätt, och begränsar människors möjligheter att leva sina liv på det sätt de önskar". Det är ju otroligt bra som sammanfattning. Det handlar inte bara om ekonomisk utsatthet utan om livsmöjligheter som inte uppstår.

DEN BEKRÄFTAR ÄNDÅ NÅN SORTS BILD AV HUR STOCKHOLM OCH SEGREGATION SER UT. **Ellen Lamm**

Under manusarbetets gång har hon bland annat träffat en stadsplanerare, professor Lars Marcus, och med honom pratat mycket om det här med att man inte ska underskatta hur, och att, människor möts på olika sätt i vardagen.

– Det handlar inte bara om att bygga en galleria och ett apotek för att få dit människor. Lars Marcus berättade att människor tar sig inte från punkt A till punkt B om det inte också finns C och D där också. Människor måste ha skäl att ta sig nånstans.

Inte alla dramatiker i Sverige vänder sig till en kommunal rapport om levnadsvillkor för att hitta material till sin nästa föreställning.

– Jag har ett väldigt starkt folkbildningsperspektiv, jag vill verkligen att människor ska förstå saker. Jag hoppas att människor ska gå därifrån och ha blivit känslomässigt drabbade av föreställningen om rapporten. I bästa fall.

FYRA SKÅDESPELARE PÅ scenen, som till sin hjälp har animationer av konstnären Lars Arrhenius. Dels kommer pictogram att finnas på skärmar, dels har han gjort en PowerPoint-presentation till rapporten, den använder skådespelarna och trycker fram och visar statistik.

– De fyra skådespelarna blir som presentatörer av rapporten, kan man säga. Jag har kallat karaktärerna som Monopolfigurerna: Katten, Hunden, Strykjärnet och Skottkärran. Det är för att påminna om att de är mer som en spelpjäs, att de har en specifik funktion., en representant som förmedlar texten – de blir som en grupp kommunaltjänstemän kan man säga. Som håller föredrag.

Manuset är skrivet i samarbete med författaren Eric Ericson. Han har skrivit egna delar, som kommentarer, till innehållet i rapporten.

– Man kan ju inte ta in all information, så klart. Men Ellen är väldigt bra på att förklara, hon är bra på att gestalta och förklara saker på ett logiskt sätt. Sen har vi fått i en hel del humor i den här tunga rapporten, den innehåller ju en hel del tung information, berättar Eric Ericson.

Ellen Lamm skrattar när hon tänker på Eric Ericsons bidrag till manuset.

– Han är ju så absurd, han skriver om hur Glassbilen tagit över viktiga samhällsfunktioner, eller att 96 procent av stadens befolkning är bloggare, resten bor i hyresrätt... Det är den typen av knäppheter han skrivit.

Och hon är tämligen klar över hur hon hoppas att föreställningen ska landa i publiken.

– Det skulle va så lätt att stå och se pretentiös ut och säga att alla som bor i bostadsrätt är hemska, men det är ju inte det. Det handlar ju om ett system vi alla måste förhålla oss till. Det handlar inte om att människor ska sitta och få skuldskänslor för att de inte flyttat ut till en förort, utan mera att man ska få syn på hur saker känns.

DRAR SIG PÅ SÖDER

The Tea Center of Stockholm är mer än en vanlig tebutik. Det är en institution som förser både Grand Hotel och Vetekatten med egna teblandningar. Och det var här Söderblandning kom till – av misstag.

TEXT GERD ERIKSSON FOTO JOEL NILSSON

Doften från 237 olika tesorter möter den som kliver in i butiken på Hornsgataspuckeln.

Det är en känsla av att förflytta sig bakåt i tiden och det är murrigt, mysigt och elegant. I de höga glasskåpen finns tekannor som ser ut som instrument, engelska brevlådor och små hus. Och i tittskåpen ovanför disken finns dockor i miniatyr som har olika varianter av tejudningar. Allt i butiken är relaterat till te och tedrickande. I ett hörn brinner ett ensamt stearinljus och på mässingsskylten bredvid står: "En kopp te och en god bok hör ihop".

Det hela började med att Vernon Mauris kom till Stockholm från Sri Lanka 1952. Han fick jobb på Kooperativa Förbundet, som då låg vid Slussen, och eftersom han var den enda som var bra på engelska fick han ta hand om kolonialvarorna.

Kaffe och te blev hans specialitet.

– Han jobbade elva år på KF och det var där han lärde sig allt om te, han var tacksam för det, säger sonen Gihan Mauris som driver The Tea Center of Stockholm i dag och som naturligtvis har druckit te sedan barnsben.

När pappan ville starta eget som grossist

behövde han ett kontor. Det fanns en ledig lokal på Hornsgataspuckeln, men gallerierna och konstateljéerna runt omkring ville inte ha ett kontor på gatan – det skulle vara en levande plats.

Så Vernon Mauris fick lokalen mot att han lovade att starta tebutik i liten skala också. Det var 1978.

– När pappa började sälja te till stockholmarna fanns det i stort sett bara två smaker som folk drack, det var Earl Grey och Svartvinbärs-te. Han ville såklart erbjuda dem andra smaker och en större upplevelse av te.

NÄR PAPPA BÖRJADE SÄLJA TE TILL STOCKHOLMARNÄ FANNS DET I STORT SETT BARÄ TVÄ SMÄKER SOM FOLK DRÄCK. Gihan Mauris

EN DAG NÄR pappan höll på med sina blandningar tappade han de olika ingredienserna på golvet och förbannade sig själv för sin klantighet. Personalen som kom dagen efter tog upp bladen och bryggde te av dem. De tyckte att det var ett riktigt gott te han hade hittat på.

Tesorten fick till en början namnet Miss-tagsblandning och såldes över disk när det var festival, Hornsgatans dag och andra evenemang på Söder. Men i takt med att kunderna från Söder gillade det mer och mer bestämde Vernon Mauris att det rätt och slätt skulle byta namn till Söderblandningen. Det

var 1981 och namnet är i dag patenterat och receptet är hemligt och ligger i säkert förvar tillsammans med andra recept på deras egna blandningar.

Söderblandning är ett svart te som bär smak av tropiska frukter och blommor.

– Många andra har te som de kallar Söderte, Södermalmblandning eller Söders höjder, men det är bara vi som har den riktiga Söderblandningen. Vi har även tagit fram en variant med grönt te nu också.

Och det är Söderblandning och Earl Grey Special som är storsäljarna.

Earl Grey Special har bland annat

bergamott och citrus i sig. Under tiden Situation Sthlm är på besök kommer flera stammisar för att fylla på sitt förråd av de populära teblandningarna.

– Jag har handlat här sen åttiotalet och Earl Grey Special är mitt favoritte. Det har en djupare smak än vanlig Earl Grey. Jag dricker en stor kopp varje morgon, säger Helena Spännar från Uppsala.

På engelska heter Söderblandning ”The blend of South Stockholm”. Och Söderblandning går faktiskt på export till Japan. Där är de inte vana vid smaksatta teer och tycker att det är exotiskt med ett smaksatt svart te som är gjort i Sverige.

– Teet säljs på eleganta butiker i Japan och kostar en slant. Därför är många japaner som turistar i Stockholm överlyckliga när de hittar hit och kan få tag i samma te mycket billigare.

Gihan Mauris berättar också om en stockholmstjej som pluggade i Japan under flera år och kom in och fyllde en hel resväska med just Söderblandning mellan terminerna.

– När jag frågade vad hon gjorde med allt te så visade det sig att hon bodde i studentkorridor och sålde till sina studiekamrater. Teet bekostade hennes boende där.

INNANFÖR BUTIKEN LIGGER det som är själva hjärtat i verksamheten. Där finns timglas, tidtagarur, provsmakningsskedar och fyrkantiga plåtassietter med kant och nummer där de olika bladen läggs.

Drar man ut översta lådan i den stora

byrån står det färdiga set med vita koppar för provbryggnig. I nästa låda finns bruna flaskor med essenser och olika nummer, 10 för citron, 14 för vanilj och 23 för äpple. Gihan Mauris kan de flesta i huvudet och sätter på vattenkokaren för att smaka av två

teblandningar. Han tittar på bladen innan han håller ner dem i den vita koppen, sen håller han på vattnet, sätter på locket och ställer timern på tre minuter.

Han har sin egen provsmakningssked som han fått ära efter sin pappa. Pappans namn är ingraverat i snirkliga bokstäver och den är lite nött.

När de tre minuterna gått håller han över teet i en liten vit skål och börjar avsmakningen. Han för skeden mot mun och sörplar högljutt när han snabbt suger in, låter teet gå runt i munnen och spottar ut i en grön spottkopp på golvet. Han sticker också ner näsan och doftar på de blöta bladen.

– Likaväl som jag kollar kvaliteten på bladen när de är torra vill jag se kvaliteten på de blöta bladen också, hur de ser ut och hur de doftar.

Vad är det för skillnad på parfymrat te och ert te?

– På ett parfymrat te har de bara sprejat smaksättningen på bladen. Vi blandar våra blad länge med essensen, man kan säga att vi marineras dem.

Gihan Mauris använder alltid sin pappas sked när han smakar av ett te.

Pu Erh-kaka är svart te från Kina. Förr användes teet som handelsvara eftersom det var lätt att frakta.

HUR VAR DET då med teerna till Grand Hotell och Vetekatten.

Jo, vissa företag i stan får komma till Gihan Mauris och prova sig fram till sin alldeles egna teblandning. Det måste vara ett te som passar kundkretsen och Gihan Mauris lotsar dem rätt bland alla smaker.

Nobelmuseet, Svenskt Tenn och det nya hotellet At Six är några av dem som gjort ett eget te där.

Även stamkunder kan bestämma sin egen mix.

Deras recept finns i en brun pärm i butiken. Där står kundens namn, numret på kundens unika blandning och så vilka proportioner blandningen innehåller.

– Det kan vara kunder som testat att blanda hemma själv och kommit fram till en bra kombination, eller en blandning som deras mormor alltid hade och som de vill fortsätta dricka.

TE KAN SMAKA OLIKA MED OLIKA SLAGS VATTEN, MEN VATTNET I STOCKHOLM ÄR FANTASTISKT FÖR TE. *Gihan Mauris*

Alla 237 tesorter som säljs i butiken finns också presenterade på hemsidan.

Där står det ursprungsland, hur mycket teblad det ska vara, optimal vattentemperatur och hur länge teet ska dra. Och en anledning till att vi stockholmare kan dricka så gott te är såklart Vernon Mauris förtjänst, men Stockholms vatten är också en viktig faktor.

– Ett te kan smaka olika med olika slags vatten, men vattnet i Stockholm är fantastiskt för te, mycket bättre än i Japan.

På The Tea Center of Stockholm har de inga kafferaster. Kaffe är helt enkelt bannlyst för att det inte ska dofta ut i butiken. Däremot är det tea time 15.00 varje dag. Då dricker personalen alltid ett te från indiska Assam som heter Hatimara.

– Jag vet inte varför det har blivit just det teet. Det har varit samma de senaste 15 åren. Kanske för att det är ett fylligt te med

mycket smak som passar efter en mättande lunch.

Kaffe eller te – vad är bäst?

– Min pappa sa alltid att ”Tea is time, if you dont have time, drink coffe”, säger Gihan Mauris. ☺

TYPYR AV TE

Svart te

Ett te där bladen fått oxidera så att de svartnar innan de rullas och torkas. Har mörkare färg, doft och smak än andra teer. Egentligen är svart te rött eller kopparfärgat.

Grönt te

Ett te där bladen hettas upp med ångning eller torrstekning för att inte oxidera. Det gör att bladen behåller sin gröna färg. Har en frisk smak.

Vitt te

Ett te som görs av blad som fått torka direkt i solen. Helst av teblad som skördats precis innan de ska slå ut. Har en subtil lätt smak.

Rött te

Rooibos är inte te, utan en buske som växer i Sydafrika. Rooibos är afrikaans för ”röd buske”.

Källa: Tea Center of Stockholm.

KRÖNIKA

ULF STOLT

REDAN I EN SVART L

Vi var någonstans i höjd med de stora villorna på andra sidan Djurgårdsbrunnskanalen, på hemväg från en tillställning en bit längre bort på ön, när mitt högst angenäma promenadsällskap och jag konstaterade att vi kanske borde försöka gå och se Rolling Stones när de kommer i oktober.

Att det kanske kan vara den sista chansen.

Och att ingen av oss sett dem sedan de var på Ullevi i Göteborg 1982, det som räknas som de första riktigt stora utomhuskonserterna i Sverige, och att det därför vore hög tid att beskåda dem en andra, och kanske sista gång.

Om inte annat för att bandet är värda att visas den respekten.

I taxin på väg hem sedan, efter att vi skilts åt och han slunkit ner i tunnelbanan vid T-centralen, dirrade slagrutan till och det där som alltid är förknippat med Rolling Stones hörde av sig, väldigt många år sedan sist.

HAN KALLADES – naturligtvis kärleksfullt, helt inofficiellt och inom en väldigt snäv krets av vänner – för "Fjune Stonesjävel". Han bodde i en liten lägenhet några cykeltramp sydost om radhuset i provinsen där jag då dväljdes, var några år äldre,

hade en tunn mustasch, ett skitjobb han på nåder lyckades behålla, tre backar Rolling Stones-bootlegs och en nylonsträngad gitarr han hjälpligt lyckades ta ut "Midnight Rambler" på.

Dessutom söp han. Hjärtligt och livfullt och ungdomligt ansvarslost. Och trodde på fullaste allvar att Keith Richards hittat alla de där lödande, taggiga och glittrande gitarr-riffen djupt nere i botten av ett hejdundrande rus som han, "Fjune Stonesjävel" alltså, var övertygad om att han därför ideligen var på väg till eller från.

HAN KALLADES – NATURLIGTVIS KÄRLEKSFULLT, HELT INOFFICIELLT OCH INOM EN VÄLDIGT SNÄV KRETS AV VÄNNER – FÖR 'FJUNE STONESJÄVEL'.

Men först var det konserterna i Göteborg.

Jag var där nere med en annan vän. Jag fixade biljetter – min farsa hade någon sorts kran och kunde vara behjälplig med det – och min vän ordnade boendet genom att, om jag nu minns rätt, tvinga sin morska att skrämman någon tidigare studiekamrat hon inte haft kontakt med på 30 år, men som bodde i Göteborg.

Vi åkte tåget ner.

På måndagen gick tåget nordost igen och någon av dagarna den följande veckan gick jag av bussen en hållplats tidigare för att slinka förbi och höra hur "Fjune Stonesjävel" upplevt det hela.

Det hade han dessvärre inte.

Han hade nämligen nåtts av ett rykte att Keith Richards alltid drack minst en flaska Jack Daniels innan han gick upp på scenen. Så det skulle han därför också göra. Båda konsertdagarna för säkerhets skull. Trots att han somnade i sin stol av

berusningen redan i slutet av J. Geils Band – det var sista förband – på lördagen och inte gick att väcka.

Men för fan, samma sak på söndagen. Insmugglad Jack Daniels torpederade honom redan under förbanden och han fick därför aldrig – trots dubbla biljetter – se sina stora idoler spela live på scenen för honom.

T LIMOUSINE

Jag fick jobb.

Drog mig mer och mer ner mot de centrala delarna av tätorten och tappade en del beröringspunkter, bland annat med honom och människorna runt honom. Tid – minns inte hur länge i dag: ett halvår, år, två år? – gick och en lokal samlingspunkt på den tiden var ett kafé längst in i ett varuhus, precis bakom skivaffären. En dag när jag kom dit satt en del av dem som också kände honom där, vi hade inte setts på ett tag, vi hälsade och jag gick bort till dem.

Begravningen hade sedan länge varit. Jag minns att jag liksom blev isande tung och långsam i både tanke och rörelser av det jag hörde.

Och tänkte på det han påstått om låten "Black Limousine".

Vad som skett var följande: ett gäng hade varit på en konsert i en intilliggande stad. På stationen, i väntan på tåget hem som gått för natten eller blivit försenat eller hur det nu var,

hade ett godståg råkat komma in och "Fjune Stonesjavel" och en annan person hade hoppat på det i farten, slängt sig upp på en öppen vagn. Alkohol var med största säkerhet inblandat. Och någon sorts vildvuxen Woody Guthrie-dröm, och ungdomligt oförstånd. Och ett visst mått av otur.

Det var stram vinter.

Tåget stövade norrut. Stannade inte någonstans på många timmar. I den öppna vagnen – helt oskyddade mot snö, kyla och fartvind – förstod de att de höll på att frysa ihjäl. Och måste rädda sig in i en täckt godsvagn.

Enligt vad den andre, den överlevande personen, berättat – svårt nedkyld men vid liv när tåget väl stannade – så var det i ett försök att öppna en dörr till en täckt godsvagn som han tappat fotfästet och fallit mellan vagnarna.

Jag tänkte på färgen på tåglyktorna i "Love in Vain".

Och så var det ju det där med limousinen. ☹

Folktandvården finns till för alla människor i alla åldrar

Hos oss får du inte bara den bästa allmän- och specialisttandvården, eller den bästa medicinska tandvården när du har behov. Du får också förebyggande tandvård. I mer än 75 år har vi hjälpt svenska folket att få en bättre munhälsa.

Folktandvården

Välkommen att läsa mer och boka tid!

www.folktandvardenstockholm.se

VI & DOM
EN UTSTÄLLNING
OM HATBROTT

Polismuseet

Situation Sthlm-försäljaren Jan Wallin gillar ödetomter och platser i stan som får vara kvar precis som de är, utan glasfasader och portlås. En sådan är Olle Adolphsons park på Mariaberget.

BERÄTTAT FÖR **MARIA HAGSTRÖM** FOTO **MARTINA HOLMBERG**

MIN PLATS

Jag gillar att knalla runt i stan och se nya miljöer, och fota allt från vyer till designen på ett dörrhandtag. Jag brukar gå på Monteliusvägen, det är fin utsikt, och då hittade jag den här trädgården en dag. Det är skönt att sitta här en stund, det enkelt och trivsamt. Inga bänkar, förbudsskyltar, askkoppar eller papperskorgar, det har fått vara precis som det är. Det är ett stycke natur mitt i stan.

Jag gillar ödetomter. När jag ser en bit av en trappa, rester av en husgrund eller gamla fruktträd, som visar att nån har bott där, då blir jag nyfiken. Det finns väldigt få såna här platser, i stället rustas de upp och det blir en massa glas och portlås, sterilt och könlöst. Små guldkorn försvinner.

Det är också låst i alla portar så man inte kan se bakgårdarna eller titta på väggmålningar i en trappuppgång. Går man in och tittar kommer genast nån: "vad fan gör du

här?". En paranoid feeling över stan.

Det är intressant med design, arkitektur och historia. Jag har många intressen, så när jag skulle välja utbildning kunde jag inte välja, så jag valde inget alls och började jobba i stället. Långt senare läste jag engelska på universitetet. Jag har haft lite översättningsjobb och skriver en del på engelska, oftast dikter.

Jag jobbade länge som biomaskinist och på senare år har jag gjort en del statistjobb. Jag har stått och käkat korv, varit skrikigt fyllo, mekat med en cykel – varit en del av stadsbilden. Nu senast var jag statist i *The Square*. Jag skulle sova på kartonger i ett parkeringshus. I filmen *Tjuvheder* fick jag en riktig roll: Kåre, en man på en camping för hemlösa. Han la sig i och var en skitstövel. Det var roligt att ha repliker och utmana sig själv. Och filmen vann en massa priser. 🍷

SVEN ERIK SLÖBERG

För få barn med psykiskt sjuk förälder får stöd

BARN SOM VÄXER upp med en förälder med psykisk sjukdom riskerar att få problem med psykisk ohälsa. Men de barn som får stödsatser upplever minskad oro. Till exempel har familjeinterventioner visat sig ha effekt. Ändå är det bara var tredje patient inom vuxenpsykiatri med barn som får ta del av stöd riktat till barnen, visar ny forskning.

– Barnens behov av information, råd och stöd är i dag lagstadgat i hälso- och sjukvårdslagen, påpekar Maria Afzelius, forskare vid Institutionen för socialt arbete på Malmö högskola.

Hon har bland annat intervjuat familjer där en av föräldrarna har en psykisk sjukdom.

– Både partnern och barnen upplever att de anpassar sig till den sjuke förälderns psykiska tillstånd och att de försöker stötta och hjälpa till för att förbättra situationen hemma. Barnen uppger att de känner sig oroliga och att de inte förstår varför den sjuke föräldern betar sig som han eller hon gör.

Men både behandlare inom vuxenpsykiatri och socialsekreterare säger att de har svårt att stödja familjerna.

– Jag hoppas att min forskning kan bidra till att professionella inom såväl socialtjänsten som vuxenpsykiatri får mer kunskap om hur de ska stödja familjen, säger Maria Afzelius..

MARIA HAGSTRÖM

35

år är medelåldern för kvinnor som tvångsvårdas för allvarligt missbruk.

Kvinnorna blir allt yngre, enligt Statens Institutionsstyrelse. Hälften är under 30 år. I fjol var totalt 1 059 människor, 716 män och 343 kvinnor, intagna i snitt fyra månader. I alla åldersgrupper är männen fler, men inom respektive kön är andelen kvinnor störst i den yngsta åldersgruppen 18–24 år.

"Vården är absolut inte jämlik."

Brukarföreningen Stockholm sätter fokus på hälsa

MÄNNISKOR SOM ANVÄNDER narkotika får inte den vård de behöver, en vård som i många fall är livsviktig. Det anser Brukarföreningen Stockholm som representerar människor som använder narkotika. Därför arrangerar de ett seminarium som sätter fokus på brukarens hälsa och hur den kan förbättras.

Här diskuteras tänder och munhälsa, Hepatit C och andra infektionssjukdomar, psykisk ohälsa och samsjuklighet, hjärtsjukdomar, hur beroende fungerar, vikten av sömn, stigmatisering och brukares rättigheter. Och behovet av låga trösklar i i behandling.

Att påstå att alla har samma rätt till vård tycker Niklas Eklund, ordförande för Brukarföreningen Stockholm, är flaskler.

– Vården är absolut inte jämlik.

Ett av seminariets ämnen var Hepatit C. En majoritet av människor som injicerar narkotika har sjukdomen, som kan leda till döden men som med rätt behandling går att bota. De senaste åren har forskare tagit fram nya läkemedel för en snabbare och bättre behandling av sjukdomen.

– Men det händer ingenting på marken. Det är väldigt få av våra medlemmar som blivit behandlade. Det är katastrof, säger Niklas Eklund och påpekar att det är fler som blir smittade varje år än som blir behandlade.

I dag är ungefär 40 000 personer smittade med Hepatit C i Sverige. Varje år diagnostiseras ytterligare 2 000 personer. WHO har satt ett

globalt mål att eliminera hepatit C till år 2030.

– Målet är helt orealistiskt i Sverige. Det finns i dag bara tio sprututbyten i landet. Det räcker inte att behandla, man måste också jobba preventivt, säger Martin Kåberg, beroende- och infektionsläkare och medicinskt ansvarig för Sprututbytet i Stockholm.

TANDLÄKAREN JOHN BARKSENIUS har erbjudit tandvård till hemlösa personer i många år på sin mottagning på Lidingö. Droger kan bland annat ge muntorrhet, söndergnisslade tänder och karies.

– En del har bara rotrester kvar, eller några få tänder. Tandvård är en klassfråga, säger Johan Barksenius som hjälper sina patienter att söka olika fonder som kan finansiera nya tänder.

Det största problemet är det sociala stigmat, påpekar han.

– Hur ska man få ett jobb när man bara har fyra tänder i sin mun. Det är ett jättestigma som ingen riktigt bryr sig om.

Beroendeläkare Markus Takanen, som jobbar på Beroendecentrum Stockholm, lyfter problematiken med psykiatrisk samsjuklighet, diagnoser som inte sällan döljs av droger och missbruk.

– För att få göra en utredning finns det ställen där patienter fått höra att de ska vara drogfria i två år eller sex månader innan en utredning kan göras. I Stockholm är det

sex veckor, säger han.

Om man tittar i LARO-registret, där personer som får substitutionsbehandling med metadon eller subutex finns, går det att få en fingervisning av hur många som har en psykiatrisk samsjuklighet.

– 75-85 procent har psykiatrisk samsjuklighet och av dem har 45-65 procent personlighetssyndrom, säger Markus Takanen.

Han berättar att det inom beroendesfären är vanligt med posttraumatiskt stressyndrom. Det finns också de som har emotionell instabil personlighetsstörning, Borderline.

– Självskadebeteende är vanligt vid emotionell instabil personlighetsstörning och det är befattat med en hög dödlighet. Men om man lär sig hantera det leder det till ökad överlevnad och en ökad möjlighet till bra behandling.

Intresset inför seminariet var stort och Niklas Eklund på Brukarföreningen Stockholm har planer på fler seminarier.

– Alla kunde inte få plats. Vi vill informera så många som möjligt om den senaste forskningen och öka kunskapen om beroende och vård, så att det inte bara är vi som står och skriker. Vi vill få fler med oss, som kan påverka politikerna. Att få människor att överleva borde vara det viktigaste – en elementär rättighet.

MARIA HAGSTRÖM

MINA DRÖMMAR

TÅGLUFFA I ÖSTEUROPA

DET VAR I början av åttiotalet. Berlinmuren stod stadigt och Nils-Otto Nygren hade hört att det var grått och svart och hård kontroll i Öststaterna. Därför ville han dit. Han ville se och uppleva det innan allt kanske skulle förändras.

Han och hans fru Pernilla bestämde sig för att tågluffa i Östeuropa. De levde snålt en tid och i december 1980 kom de i väg.

– Det var en konstig resa, minns han.

De åkte till Polen, Östtyskland, Jugoslavien, Tjeckoslovakien, Ungern, Bulgarien och Rumänien. Förutom i Polen, där de kunde åka in till Warszawa och vandra runt, så beviljades de bara visum för att kunna byta tåg. Utanför stationsområdet fick de inte gå.

– Gick man ut på gatan var det tvärstopp. På stationerna var det alltid nån gubbe efter oss. De hade ögonen på oss. Vi stack ju ut också. Där hade många skinnkepsar och gabardinbyxor. Jag var en långhårig hippie med jeans, halsband och örhängen. Pernilla såg punkig ut med rött hår. Folk ville köpa våra jeans.

Det mesta av länderna fick de se genom tågönstren.

– Ibland var vi högt uppe på bergen och då kunde man se långt. Det var skitigt och fattigt.

På tågen satt folk och åt smörgåsar och drack brännvin. Men de kunde inte engelska, så det blev inga djupare samtal i vagnen.

– Folk var trevliga, men de stirrade – de hade väl aldrig sett några som oss. I Jugoslavien och Tjeckoslovakien var de mest öppna. Men gränspoliserna i Östtyskland var otäck. Det var nästan så man ställde sig i givakt när de klev på. De hällde ut allt vårt bagage.

Några sängar hade de inte, utan de sov i säten och på stationerna. De turades alltid om att sova, men en gång råkade båda somna och de missade ett tågbyte i Rumänien.

VI HAMNADE I RYSSLAND. JAG HAR ALDRIG SETT SÅ MYCKET STRIDSVAGNAR. DET HÄR VAR NÄR RYSSARNA KRIGADE I AFGHANISTAN.

Ingen förstod inte vad de sa, så till slut hoppade de bara på ett tåg. Tanken var att åka nedåt Grekland, i stället åkte de norrut.

– Vi hamnade i Ryssland. Jag har aldrig sett så mycket stridsvagnar. Det här var när ryssarna krigade i Afghanistan. Vi hade inget visum dit. Pernilla blev livrädd och jag sa att nej, vi hamnar inte i Sibirien. Efter en utskällning på fick vi hoppa på ett annat tåg. Men två fransmän som också hade åkt fel hade kameror och fotade. Vi såg dem aldrig på det

andra tåget.

När de sen passerat gränsen till Turkiet tog han fram de 200 dollarna han gömt i skon och sa:

– Nu är vi i säkerhet, nu ska vi köpa öl och fira.

Och till slut kom de till Grekland.

Det är ett av hans favoritländer och dit har de återkommit fler gånger. De har öluffat, men också luffat vidare med båt till Italien, liftat med lastbilschaufförer och åkt buss runt i Europa. Nils-Otto Nygren har också bott i flera länder.

– Jag har känt mig mer accepterad utanför Sverige. Jag har varit fosterhemsbarn, i andra länder har jag inte haft den stämpeln. Men i dag känner jag mig hemma i Sverige. Och jag tycker inte om värme, det är bättre med busväder.

Det är tur, för planen är att åka till Storbritannien i november.

– Jag har inte sett England, så nu har jag sparat pengar för att åka till England, Skottland, Wales, Nordirland och Irland. I London tänkte jag be nån försäljare av The Big Issue (Londons gatutidning) visa mig runt. De hittar bättre och jag vill undvika turismen. Det är roligare än att gå med en guide och alla vrider på huvudet samtidigt. Jag vill hitta riktiga smultronställen.

TEXT **MARIA HAGSTRÖM**
FOTO **MARTINA HOLMBERG**

CITAT

Alaska är mitt drömresemål. Dit skulle jag verkligen vilja åka. Häftigast vore att åka transsibiriska järnvägen, över Sibirien och vidare till Berings sund och där ta en båt över till Alaska.

Som barn ville jag bli brandman, lokförare och ridande polis. Jag har också alltid velat bli privatdetektiv. Jag läste ju Ture Sventon, Fem och Sherlock Holmes. Men det blev inte nåt av det.

När jag hade gått klart bygglinjen fick jag jobb i Australien. Mina fosterföräldrar skrev under, men min farsa sa nej. Jag skulle vänta tills jag var 20. Men då hände en massa och den drömmen sprack.

MED EGNA ORD

KORT SAGT & POESI

När jag var valp

● När jag var en liten valp, runt tre–fyra bast, så bodde min morbror hemma hos oss på grund av en skilsmässa. Detta var i början av femtiotalet och det fanns inte så många bilar i stan då. Uppe i vår lägenhet på Klevgränd hade vi breda fönsterkarmar där jag brukade sitta och titta ut mot gatan. Där lurade min morbror mig att det var hans bil som stod nedanför vårt fönster.

För kännedom så heter min bror Roger, jag sa då Dogger och min morbror som hette Volger blev Doger, då jag inte kunde prata rent.

En dag när jag satt där i fönstret så kom ägaren till bilen nedanför. Då slog och bankade jag på rutan och skrek: "Ge fan i morbror Dogers bil!"

KENNET DAHLSTRÖM

Oåterkalleligt höst

● Mörkret o frostens tid. Hösten, tranorna flyttar söderöver – undrar om alla tranor har doppat sig i Hornborgasjöns öppna vatten innan is och snö påbörjat sin dominerande årstid.

En kopp choklad samt bröd smör ost medan jag ser ut i höstnatten. Inga frosttendenser ännu.

Men oåterkalleligt höst.

KAPINJUS

Fåfänga

● Att stanna vid varje spegel och varje fönster och kolla frisyren är kanske överdrivet, men att då och då kolla sig självkritiskt i spegeln är ganska bra.

KERSTI WAHLSTRÖM

Blivit av med

● Jag har blivit av med min hatt. Kan ni tänka att om jag eventuellt hittar den så kommer den förmodligen att vara helt platt. Sen har jag också blivit av med min gitarr. När jag tänker på detta så fylls min röst av darr.

MARKKU

Stroken och tiden efter

● Dagen jag fick en stroke började som en helt vanlig dag.

Jag vaknade vid åttatiden och käkade frukost sen la jag mig på soffan och tittade på nyhetsmorgon och sen somnade jag igen. När jag vaknade igen var klockan elva och jag kunde bara röra mig på min högra sida, vänstra sidan var helt borta. Det tog ungefär tio minuter att förstå att det var nåt allvarligt fel på mig. Jag kom åt telefonen och lyckades få i väg ett samtal till en vän som heter Jenny, hon bor i Rågsved. Hon svarade och jag bad henne komma hem till mig, "vad är det" sa hon, "kan inte gå" kraxade jag och sen sa jag "hjälp". Hon svarade "jag kommer", sen bröts samtalet.

Jag tog mig ner på golvet och började åla mot dörren vilket var lättare sagt än gjort. Så tog jag mig

dit och lyckades på nåt sätt dra mig upp och få upp patentlåset på andra försöket. Strax efteråt kom Jenny in och jag bad henne om en cigg. "Aldrig", sa hon och stoppade en kudde under huvudet på mig. Sen ringde hon 112 och berättade vad som hänt. Sen gick det fort. Ambulansen var här på cirka fyra minuter. Jenny gick ner och mötte dom utanför och gav dom en lägesrapport och sa att jag var alldeles sned i ansiktet. När dom kom upp så ställde dom en massa frågor och bad mig röra på mina lemmar, höger sida gick bra men den vänstra sidan var förlamad helt. Dom lastade mig på en sittbår och rullade mig nedför trappen. Väl nere så bytte dom till en vanlig liggbår och stuvade in mig i ambulansen. Dom frågade mig när detta hade hänt, jag kraxade fram

"mellan åtta och elva". Ambulanssjukvårdaren sa "Prio 1" till kollegan och då åkte blåljusen på och vi åkte raka vägen till Huddinge sjukhus. Där stod ett helt traumateam och väntade på oss. De undersökte mig och jag fick magnetrontgas, då konstaterades att jag fått en stroke.

Efter det fick jag medicin och sen fick jag komma upp på avdelning R82. Jag var sammanlagt tolv dagar på sjukhuset, de första dagarna sov jag nästan hela tiden.

Nu, två månader senare, så har jag fått tillbaka min rörlighet till nästan hundra procent, däremot är balansen inte perfekt, samt att jag sludrar när jag pratar. Jag går hos en logoped och får hjälp med talet och övningar som jag ska träna på dagligen hemma själv.

LASSE SONNERBERG

Miniturné med Gatans röster

● Det var tredje av fjärde resan jag varit med på. Vi åkte via Nyköping där vi stannade för att sjunga och äta, första gången vi alla signerade de tröjor som några köpte. Sen åkte vi vidare mot Sävsjö och vandrarhemmet där. Vi sov i små lägenheter och i en källare. Sen blev det efter utcheckningen

ett gig där, det var en endagsfestival, Sävsjö Celebration, och första gången vi alla skulle ha varsin mikrofon.

När vi gjort oss klara och väntade på vår tur kom Nassim Al Fakir och hälsade på oss, han var jätteglad att se oss och mycket trevlig. Första gången vi var på scen sjöng vi två

låtar och jag hade konstigt nog glömt all text till dem. Nästa gång gick det bättre. Sedan blev det hemfärd och när vi kom till Stockholm på kvällen tog det mycket lång tid hem då det var avstängt för nattorientering runt där jag bor. Det tog tre timmar mitt i natten.

STEFFI (MONACO)

Femtiofem plus

● Jaha, då har jag fyllt år igen, fyllde 56 år i fredags och firade med en nybakad fransk äppelkaka som jag gjort själv och med vispad grädde. Drack även en starköl och åt godis som jag fått av SHIS som jag bor inom, gott och mysigt.

Fick lite pengar i present som jag tänker använda till att köpa ett Ouija-bräde och en ring med siffran 13 på. Pengarna skulle egentligen gå till att äta en god middag ute. Jag har gjort slut med killen jag var ihop med, han var för jobbig tyvärr. Nummer 13 är ju enligt skrock ett otursnummer och det var det för mig också under många

år men nu är det mitt turnummer.

Ps: Ett Ouija-bräde är en bricka med bokstäver och entals-siffror att ha ett upp och nedvänt glas på för att få kontakt med andar. Man måste dock vara enormt försiktig och förbereda ordentligt skydd så ej något ont kan komma in och ställa till det ordentligt. Det är alltså farligt att använda eller ens äga för minsta lilla okunniga.

STEFFI (MONACO)

GOD CREATIVE COMMANDS

Vägen tillbaka

● För mig var det en kraftig olycka. Jag blev omkullknuffad. Ett hårt slag ledde till en spricka i höften. Min väg tillbaka till livet var när jag fick ett erbjudande från ett rehabställe i Upplands Väsby. Jag gjorde olika prover och fick komma till Eds-hemmet.

Det var där min långa väg tillbaka till livet började. Ett års kamp. Två stora operationer i höften för jag utvecklade artros i bägge höfterna av sprickan. Det var på St Görans sjukhus jag opererades i bägge höfterna av en väldigt duktig

läkare, den enda läkaren som kunde byta en höft på 40 minuter. Jag hade ryggmärgsbedövning.

Operationen blev lyckad och jag kom i gång med sjukgymnastik och rehab. Under den första tiden kunde jag inte gå, var väldigt handikappad. Men tack vare egna initiativ och hjälp av Eds-hemmet kunde jag gå med två käppar efter 2,5 års lidande.

Nu är jag tillbaka till livet och har det bra.

MONICA

Då

● Även om mitt hjärta brann, o sedermera något hårt, tror jag nog jag kärlek fann, även då det tycktes svårt. Både norr o även söderöver, har jag så känt kärleks glöd. Sparkats ut och tjänat klöver, livets vatten trygghets bröd.

I västerled och österut, mitt i natten lust och nöd.

Jag skapat tappat och förstört, där på landsbygd och i stad, men aldrig någonsin jag hört, slog det mig så nyligen, tre små ord uti min hörselstrut, som då gjort mig väldigt glad. Men älskar dig gör jag ändå, du en av alla, kära vän.

JAN WALLIN

Mina gamla dagböcker

● Jag hittade gamla dagböcker från när jag var 14 år, väldigt roligt att dom var kvar.

Den var från mitten av mars och jag var alltså 13 år och skulle fylla 14, minns att jag hade en vit lottapäls, typ armépäls. Ville ha en afghanpäls men mamma tyckte den var för dyr. Minns att pälsen hängde på mig då ärmarna var för långa.

Det hände att jag tog ner spegeln och ställde den på golvet i hallen hos mamma och pappa. Jag speglade mig mycket, jag liksom vred mig ett halvt varv för att se hur den såg ut där bak. Okej, den var lite för lång men jag brydde mig inte, jag hade ju en och det var ju stort, en Palestinaschal var ju ett måste, har faktiskt två stycket i hallen i nuläget också.

Jag och mina två bästisar var på väg till ett disco som hette Hornet, det här var i Uppsala. Innan vi gick till Hornet satt vi ett gäng under en bro och rökte brass, det var faktiskt bland dom första gångerna jag rökte. Kommer

ihåg Semme, en kille med stort rött hår, han visade hur man skulle göra. Pipan vandrade runt till var och en, vi var typ sex personer, och när den kom till mig sa han: "Dra in så mycket rök du kan i dina lungor sen då du blåser ut öppna hela munnen, ett stort gap och låt röken sakta blåsa ut". Minns att jag gjorde som han sa, men oj vad jag hostade. På tredje varvet var jag så omtumlad så när jag rest på mig vinglade jag. Oj, vad påverkad jag blev plus att vi skulle till en affär som låg uppe vid universitetet, vi skulle ju ha mellanöl också. Eftersom jag var bland de kortaste i klassen så slapp jag handla ut.

Vi var alltid tre som hängde ihop så Carina fick gå in eftersom hon var längst, hon köpte några tomater också så att det skulle se naturligare ut, sen öppnade vi varsin öl. Jag hade en tygväska med en stor blomma på där fick dom andra ölen ligga. Efter två stycken snurrade det till ordentligt. Nu hade folk samlats utanför Hornet,

det hade bildats en kö för att släppa in oss, nu var det vår tur att gå in. "Hej", sa Dagge i dörren, kommer så väl ihåg hans namn. "Skärp dig Lena", sa Carina och puttade till mig i sidan. Jag gick först. "Allt bra?" sa Dagge. "Jarå", sa jag och kände att jag måste skärpa mig lite.

När alla vi tre kommit in splittrades vi, det blir ju så. Musiken spelade högt, kommer så väl ihåg låtarna, minns Billy Swan med "I can help" och många andra 70-talslåtar dom spelar nu också på radion.

Timmarna gick, jag vinglade väl till emellanåt, på vägen hem "fläta ben" som jag säger än i dag när det kommer någon berusad. I alla fall tyckte jag om att gå till Hornet men det gällde att inte dricka sig för full, då åkte man ut och kunde bli avvisad några helger. När jag kom hem till lägenheten där vi bodde hos morsan och farsan kunde det ta en stund innan jag fick nyckeln i nyckelhålet. Mamma kunde ibland stå bakom ytterdörren

då kunde hon fråga: "Du är inte nykter, vem har köpt ut?". "Men snälla mamma det kan jag väl inte tala om, man får ju inte gola eller skvallra då kan ju jag åka på stryk!". "Jaha", sa hon och nöjde sig med det. "Väck inte Lasse utan sov i pappas säng", han jobbar i natt. Pappa jobbade inom kriminalvården och då hände det att han jobbade helger. Sen på morgonen dagen efter kunde jag ha en sådan ångest, tvillingbrorsan frågade: "Hade du kul igår, Lena?" Sen tog han mig åt sidan och frågade om mamma blev sne? "Hur mycket drack du... jag vaknade när du kom hem du ramla ju bland skorna". "Gjorde jag?" sa jag och spärrade upp ögonen, "det kommer jag inte ihåg". "Lika bra att du sov inne i farsans säng". Han och jag delade rum, brorsan och jag. Lite senare på dagen gick jag till Eva där satt redan Carina så vi diskuterade kvällen innan. Det vart mycket glada skratt, den tiden kallar jag nostalg.

LENA FREJ

MED EGNA ORD

Resan till kollo

● Vi, kören Gatans röster, hade varit i Östhammar där vi uppträtt i Forsmarks kyrka. På vägen hem pekade Marcus, som kommer därifrån:

– Där Irene ligger Norrskedika.

Jag hade berättat för honom att när jag som 17-åring flyttat in till Östhammar fick jag jobb som ekonomibiträde på Norrskedika barnkoloni. Jag var inge vidare i köket på den tiden så det slutade med att jag var ute och lekte med barnen om dagarna.

På vägen hem till Stockholm förflyttades jag till min egen barndom i början på sextioalet, i radion sjöng Britta Borg. Ljuva sextioal medan mamma packade min resväska som stod på sängen i rummet som jag delade med min 14 år äldre syster och hennes son Anders som hon födde på sin 18-årsdag.

På resväskans lock hade mamma klistrat fast allt jag skulle ha med mig. Gummistövlar, 5 par strumpor, 5 par trosor osv. Det var mycket man skulle ha med sig när man skulle vara borta i en månad.

- Jag vill inte åka.

- Din vilja sitter uppe i talltopparna, du kommer att ha det så härligt på landet, frisk luft, bad och massor av barn att leka med.

Om det var grantopparna eller talltopparna min vilja satt i kommer

jag inte ihåg men det fanns i alla fall inget utrymme för diskussion.

På gångavstånd från Hökmossevägen 57 gick vi till Västbergaskolans skolgård där ett stort antal bussar stod parkerade som skulle ta barnen till olika kolonier.

Det var knappt jag såg mamma vinka för alla tårar, två fröknar sprang förtvivlat runt och försökte trösta kortväxta, långväxta, fräkniga. Korthåriga, långhåriga med eller utan glasögon svensktalande och vissa med finsk brytning. Vissa snyftade medans andra skrek hysteriskt efter mamma.

Busschauffören försökte hjälpa till genom att vissla en glad melodi men ju högre han visslade desto högre skrek barnen. Innan vi hade kommit ut ur storstockholms gränser hade chaffisen tystnat.

Bussen studsade fram mot Fiskeboda barnkoloni som låg utanför Katrineholm. Barnen hade med fröknarnas tillåtelse tagit fram medhavda matsäckar, termosar med choklad, ost- eller korvmackor, godispäsar. Det fick barnen att övergå från gråt till godis-orgier.

Nu var det fröknarnas tur att gråta. Förmanande sprang de runt och försökte mot alla odds torka bort choklad, smör, marmelad, snor och kletiga godisbitar, som spillts

och mer eller mindre fastnat för all framtid på sätena. Det var i det ögonblicket som den visslande busschauffören bestämde sig för att han var steril och det skulle inte

spela någon roll hur mycket hans fru bönade och bad, hans penis skulle förevigt vara slak vid tanken på fortplantning.

IRENE

Träskmonster

● Min kicka säger att jag är ett träskmonster men jag vet inte riktigt vad hon menar. Hon hör nog bara lite fel ibland. Hon sa åt mig att: "Är du hungrig, gå till träsket och ät". Vad hittar man i ett träsk? Blommor, vass, flugor och en och annan orm kanske. Vet inte om man blir mätt på det. Jag vill ha en biff, inte sjukdomar.

406

En ögonblicksanalys

● Jag heter Elenore, är rullstolsbunden efter att jag förlorat min högra fot samt höger hand. Lite jobbig situation, men det har inte egentligen inte med det här att göra, men jag är nog lite mer utsatt än andra.

Jag åker ut var och varannan dag till Liljeholmen för att sälja tidningen. Vill bara nämna i förbifarten att människorna på Timmermangatan, där man köper tidningarna, är helt suveräna. Lyssnar alltid, är flexibla, mycket trevliga helt enkelt. Tack för att jag får låna er dator, tack för att kaffet kostar en krona. Tack för att ni just finns.

Det är helt otroligt vilka olika människor jag möter när jag sitter där och säljer. Ibland känner man sig

som en lägre stående individ av vissa människor (dom skulle bara veta att jag har varit doktorand i psykologi). Men jag struntar i dem.

Sen har vi barnvagnsfolket, som kan le lite medlidande, men köper sällan en tidning. Hjältarna är sextio-plussarna, oftast kvinnor. Dom stannar, pratar med en, köper en tidning.

Sen har vi missbrukargänget som jag tillbringat en hel del tid med. Dom är mer eller mindre onyktra. Om man vill ha knark går det nog att fixa, men jag har inte sett något än. Dom bråkar en del, dagen efter är det lugnt. Dom man lärt känna blir lojala, ställer upp och kör mig till den destination jag vill åka. Det finns en värme emellan dem. Dom ställer upp för varandra på ett

speciellt sätt. Men ytterst sällan med pengar – för dom har inga helt enkelt. Tomburkar står liksom högst i kurs. Just nu pågår det en fejd, en riktig sådan, mellan två tjejer. Dom hatar verkligen varandra. Sprutar tårgas med färg i ansiktet, skriker värsta skällsorden åt varandra och killarna vet ej vilken sida dom skall välja.

Jag vill avsluta med ett citat av Nils Ferlin som passar in på undertecknad: "Du har tappat ditt ord och din papperslapp du barfotabarn i livet/så sitter du åter på handlarens trapp och gråter så övergivet/Vad var det för ord – var det långt eller kort? var det väl eller illa skrivet/Tänk efter nu – förrn vi föser dig bort, du barfotabarn i livet."

ELENORE NORDLUND

Ett privat samtal med min mördaren

● Historien börjar i april 2016, nej det gör den inte. Den börjar innan jag föds och slutar med en förutbestämd död. Jag har en mördaren.

Vaknar. Helvete... Smärtan är en stark sjuva, har inte ens satt mig upp. Fan, vad är klockan? Fem på morgonen, vargtimmen. Vad är det för dag? Skit, lördag, ingen kontaktsjuksköterska jobbar. Förutom smärtan sätter oron, ångesten och paniken sina klor i mig. Känner efter, kroppsdel efter kroppsdel. Nytt, nytt, gammalt. Vad är det som händer? Tar smärtstillande nästan dubbel dos. Försöker andas, vänta ut plågan. Kommer det bli bättre? Ska jag ringa akuten? Har haft feber från och till de senaste dagarna. Är det dags nu, kan det gå så fort så akut från en kväll till tidig morgon?

Ska jag bli snuvad på mina två månader till november?

Det var planerat att jag skulle börja med cytostatika nu i dagarna. Skjuter på det. Drar på det så långt det är möjligt. Vill inte. Det är det som är min ångest. Behandlingen. Den var så jobbig sist. Jag tror det kallas för kroppsminne. Huvud och kropp skickar taggarna utåt, försvarar sig, vägrar ta emot gift. Men den mörkaste smärtan och oron är att jag kan ha gett en mördaren till mina barn. Om mina flickor har den – femtio-femtio – måste de börja ha koll vid tjugosex års ålder, planera sina barn, samt, rekommenderas det, plocka ut äggstockarna vid 35 års ålder med allt vad det innebär...

Tårar tränger på men vägrar gråta. Smärtan klingar av, är helt slut, urlakad. Känner lite lättnad. Försöker andas lugnt och fint. Magen är svullen och molar. Är det de nio metastaserna i levern eller är det bukhinnan, ställen man inte "kan" ha ont på? Får syn på min spegelbild. Tio år äldre än i går, stelnad mimik, spända rynkiga hals-senor. Det gör också ont. Att se... Faan det vanliga onda trycker på. Rygg höft knä, det som inte är cancerrelaterat utan bara följderna av cytostatikan.

Vägar jag ta lite mer medicin?

Jo, ja jag är tvungen det är ju vad den är till för, att ta bort smärta. Vad finns för själen och hjärtat? Träffade min läkare i måndags. Överdrev

med hur bra jag mår, kanske lite för mycket för hon undrade om jag var sanningsenlig. En av anledningarna till att jag litar på, har respekt för, samt vet att hon är ett riktigt proffs. Hon är nämligen vaken. Hon sa att vi kan vänta lite till med cytostatikan. Min livslängd påverkas inte av det. Det är även bra att min kropp får vila mellan behandlingarna. Jag blev superglad. Glömde alla frågor. Sprang därifrån med glädjeskutt. Bråttom, bråttom, var nämligen tokbakis, hade druckit öl på söndagen som ångestmedicin.

Min läkare vill se till att jag ska leva i många år. Vad är många? Frågar inte. Försöker att inte bry mig. Vi pratade om kvalitet, inte kvantitet. Jag tänker ironiskt inombords: "Vadå

att göra tumören till en krympling. Cytostatika. Gå omkring med guldfiskminne. Kan hända att jag blir riktigt sjuk, kanske behöva blod. Jag slipper förlora håret denna gång. Att min cancer är kronisk har jag någonstans accepterat och jag vet att efter första behandlingen kommer det sig "naturligt" att hjärnan lägger ner. Då är det bara att gilla läget. Jag har vunnit en rond, kommer att vinna nästa. Hur många ronder kommer jag orka, vilja, ha lust eller bry mig? Vill inte ha svar på det heller, det är inte relevant. Men det är väl det som är livet, man dör.

Men måste döden vara så närvarande?

Ingen ångest i världen ändrar på det som sker här och nu. Är jag rädd

dör, dör du med! Din vidriga existens är helt beroende av mig. Hör du det? Jag ska i alla fall ha kul under tiden, något som du inte vet vad det är.

Är jag på väg att losa allt sunt förnuft, bli galen? Grälar högt på tumören? Skit samma. Det ger mig lite kontroll ett uns av makt. Ingen har något val, vi lever och vi dör. Hur man lever eller dör kan man ju välja. Mitt liv har för det mesta varit en jävligt krokig väg haha.

Rannsaking? Nej tack. Just nu har jag bara bråttom väldigt bråttom. Maniskt bråttom, en dag i taget. Det är något som pockar. Men vad? Att leva antar jag, så mycket jag kan, tror jag, kanske. Det är inte skrivet i sten vad som händer i november, kanske

© COO CREATIVE CONCEPTS

kvalitet - har tretusenniohundratre kronor i månaden, räknas som hemlös, mitt hyreskontrakt är en så kallad träningslägenhet och är just förlängt med tre månader framåt". Så kommer jag på mig själv. Skäms lite. Hon pratar naturligtvis om livskvalitet. Hälsa. Inte ekonomi. Och allvarligt, behöver jag saker, nya kläder, resor, god restaurangmat? Det är väl trevligt med sånt. Men jag klarar mig bra utan. Ett tryggt boende är väl en del av livskvalitet ändå? Men det ligger inte på hennes bord. Försöker åter koncentrera mig på vad hon säger.

Skäller på tumören, hotar.

Högt, hemma i min ensamhet. Hotar, hotar med det som jag själv är rädd för men som jag vet kommer

för döden? Nej, inte än. Det är vägen dit som skrämmer mig, men det sägs att vid slutet stänger man bara av. Vad vet jag? Jag skäller vidare på tumören, nu riktigt arg. Din jävla sörja! Jag liknar den med en galen bläckfisk. Jag menar, bläckfiskar är grymt smarta. Bläckfisktumören sträcker ut sina tentakler, trevar efter mat i nya skrymslen och samtidigt kamouflerar den sig själv med bläck. Jag vet att du är där, jag känner hur du växer. Din äckliga parasit. Sluta jiddra, tjafsas. Bete dig som en cancer ska. Var osynlig, smart, diskret. Cancer syns inte på utsidan bara därinne. Låt mig vara ifred. Håll bara käften! Varken du eller jag kommer vinna kriget men du kommer få en tuff match. När jag

att jag kan vänta två månader till. Må bra när barnen kommer i jul. Det är inte synd om mig, jag vägrar sätta på mig offerkoftan eller bli martyr. Jag välkomnar empati och förståelse under mina mörka dagar. Jag skrattar ofta och mycket. När jag inte har ont blir det till och med lugnt i huvudet. Jag har en mental lite luddig lista. När något händer som aldrig hänt, smått som stort bra eller dåligt, blir en box nedplockad och avböckad. Det är en skön känsla. När det händer blir jag glad. Livet kallas det. Varit där, gjort det...

Om jag skulle få en gravsten, vilket jag inte vill, men om, då ska det stå "Nina was here".

NINA GALATA

MED EGNA ORD

Blåsta på Kristallen

● Vi skulle sjunga på Danderydsgården och jag visste att en väninna skulle vara där som jag ej träffat på länge, så blev lite extra kul att få umgås med henne lite före och efter givet.

Jag fick en solros av henne, hon har en kolonilott. Jag läste en rolig saga ur en bok och Anna, en annan tjej, läste också nåt sånt. På kvällen var det Kristallgalan som Gatans kör var nominerade till i kategorin bästa livsstilsprogram. Vi var ett par i kören som var säkra på att vi skulle få priset men konstigt nog blev det Mandelmans gård som fick det och två pris till. Tråkigt.

STEFFI (MONACO)

Högfar

● Högfar undrar.
Högfar funderar.
Vad fan dundrar,
vad i helvete exploderar?

Högfar målar.
Högfar skjuter.
Vem fan vrålar,
vem i helvete tjuvar?

Högfar vilar.
Högfar i behag.
Vem fan silar,
vad i helvete, var det jag?

JAN WALLIN

FÖLJ OSS PÅ
INSTAGRAM

@situationsthlm

Den svåra förändringen

● När jag var ung tyckte jag att jag hade hela bilden klar och det var väldigt svart och vitt allting. Jag gjorde revolt mot alla auktoriteter och vågade anpassa mig i ett fyrkantigt system. Att vara i opposition var den hållning jag hade till det mesta och de flesta. Lyckligtvis så har jag alltid varit mot våld och förtryck, så mitt lilla krig emot hela världen slog mest tillbaka på mig själv.

Sen blev det ett så starkt förhållningssätt att jämt vara värtemot så till och med när jag höll med var

jag tvungen att säga emot. Det jag lärde mig sen långt senare var att jag var ju lika fyrkantig jag som den trångsynta värld jag gjorde uppror emot. Jag blev ju samma sak fast tvärtom och lika fyrkantig i det.

Vi lever livet framlänges och förstår det bakåt och förhoppningsvis lär vi oss nåt av det men under många och långa perioder var det enda jag lärde mig att göra om samma misstag om och om igen. För det är verkligen ingen lätt sak att byta sina mönster. Och det gäller

inte bara droger. Alla människor är unika och har något som är speciellt för just den, i positiv bemärkelse.

Men i våra sätt att fly, försvara, bortförklara och rättfärdiga oss är vi väldigt lika även om formen kan variera hur mycket som helst. Så är det samma syfte och drivkrafter som styr. Men bakom alla dessa mönster ligger själva orsaken som skapar dom och det är där själva jobbet börjar egentligen, om man vill göra en verklig förändring av sig själv och sitt liv.

KJELL

Upp till kamp

● Vi fyrbeniga har blivit diskriminerade av er tvåbeniga jättar utan påls. Alla fyra upp bröder, nu får det vara nog. Jag pratade häromdagen med min vän "Naken" som jag träffar vid samma stolpe på min morgonpromenad. Hon berättade att hon hade rakat av tre fjärdedelar av sin påls, bara för att passa bättre in till jättarnas värld. En gång för längesen var vi fria. Vi sprang med kängurur och tvättbjörnar på savannen och åt någon gnagare eller småvilt då och då. Hade sex med vem vi ville, gjorde våra behov när vi ville och var vi ville.

Ni tvåbeniga som kallar er männ-

iskor kidnappade oss, tog vår frihet, satte någon slags läderrem på halsen och snöre till det, satte oss i stora fyrkantiga hundkojor som ni kallar lägenheter. Ni bestämde vilken tid på dygnet vi skulle gå ut och bajsas och kissa och med vem vi fick umgås och ha sex. Sen visade ni oss runda koppar fulla med någon slags smörja som ni kallar "hundmat", själv satte ni er vid matbord och åt saftiga biffar. Ibland om ni tyckte att vi varit extra gulliga kunde vi få rester eller till och med ett ben. I går tog min jätte/matte mig till en konstig plats som var omringad med metallstaket. "Hundrastplats" stod det

på porten. Där träffade jag Frolle, en vit pudel. Frolle berättade för mig att de tvåbeniga ibland hittar på rätt konstiga saker som han ska göra. Förra veckan hade hans jätte tvingat honom att gå på två tassar, snurra runt och hoppa. Hans flickvän Frille fick göra samma saker och blev också förlöjligad genom att ha en röd rosett på skallen och en lite mindre på svansen. Frolle hade fått dålig mage av allt snurrande och bajsat på golvet. Jätten hade blivit rasande och kastat ut stackars Frolle.

Nej, nu får det vara nog!

Alla fyra upp till barrikaderna bröder.

FYRBENIGAS RÄTT I SAMHÄLLET

Klagomål

● Man blir behandlad som ett litet konstigt svin. Folk klagar på att man har kidnappat folk och skiter bakom träd men vi har toalett. Konstigt vad folk vet mer än vad man vet själv. Klagar på att man dricker kaffe när man säljer Situation Sthlm, lite märkligt.

De tycker att har man råd med java så har man pengar. Har de inte förstått att vi säljer en bra tidning, inte kaffe. Konstiga knasbollar det finns. Men man får hoppas att det blir bättre. Jag vill bara sälja slut på mina tidningar.

406

Stekpanna

● Jag vill berätta en historia om hur jag känner.

Är så rörd att jag nästan gråter.

Vilken vuxen människa gråter tjugo över två på morgonen?

Min älskade är och köper kaffe till oss i butiken, kaffet kostar fem kronor per mugg, det är billigt.

Jo, ska samla mig.

I går hade vi ingen mat som gick att äta, varmt ute och rötmånad.

Summan av kardemumman är sur mat, det är svårt när man är hungrig.

Tänk själv.

Vi känner en dam som vi lärt känna på vägen tack vare Situation Sthlm.

Tack gode gud för det. Vi vaknade tidigt klockan sex i morse. Vi satt och diskuterade. Vi sa att vi måste göra en handtvätt i Mälaren för jag behövde rena underkläder.

Då kommer damen vi lärt känna och brukar skoja om, hon heter Anna.

Vi brukar skoja: Har du en stekpanna?

Hon gav oss räkmackor, fimptobak, rena underkläder till mig som passar.

Klart som fan man vill gråta av lycka. Tack Anna för att du gör livet

mycket lättare när allt är svårt.

MAGDALENA 407

RENT VATTEN

100 KR

Rädda Barnen

SMS:a **BARN** till **72911** så ger du 100 kr i månaden till vinterkläder, vatten, mat, skola och en trygg barndom.

Tillsammans gör vi världen till en bättre plats för barnen. Tack.

FÖRETAGSPRENUMERATION

Med en företagsprenumeration hjälper du och ditt företag till att göra Stockholm till en bättre stad för oss alla att bo i. Vill ni också företagsprenumerera på Situation Sthlm och synas med er logotyp på denna sida? Kontakta oss:

Herman Sundgren (herman@situationsthlm.se), tel: 08-545 953 94

FÖLJ OSS PÅ SOCIAL- REALISTISKA MEDIER.

Upptäck Stockholm utan filter @situationsthlm

SITUATION
S T H L M

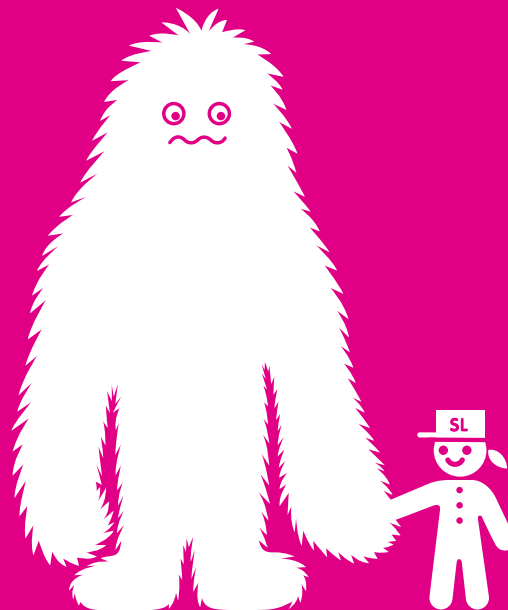

Tips från
SL!

TRYGGARE RESA!

Alla ska känna sig trygga när de reser med oss,
oavsett vem man är, vart man ska eller när man åker.
Därför vill vi uppmärksamma dig på vårt
trygghetsnummer 020-120 25 25.
Trevlig resa!

TILLSAMMANS FUNKAR ALLTSAMMANS!

STOCKHOLMSKRYSSSET

Lös, skicka in och vinn

Som en liten paus i läsningen tycker vi att du nu, när du bläddrat ända hit, ska hämta en penna, lösa korsordet och skicka in det till oss.

Via vår intrikata slumpgenerator kommer sedan tre vinnare att dras bland de inskickade rätta lösningarna.

Den stolta vinnaren belönas med samlings-skivan *Ljusglimtar ur RadioSkugga* från det prisbelönta radioprogrammet RadioSkugga från 2012.

Andra och tredje pris är ett nyckelband med Situation Sthlms logga på.

Förra månadens vinnare:

Skivan *Ljusglimtar ur RadioSkugga*:

Britten Larsson, Bro

Nyckelband:

Åse Hessling, Stockholm

Lars Erik Bergström,

Borlänge

Se förra månadens lösning på sidan 56.

Stockholmskryssset är ett samarbete mellan Situation Sthlm och tidningen Kryssset, en månadstidning för alla kryssintresserade.

KRYSSSET

SAKNAR JÄMN-GRÄTT	SKÄNKA SKAL-START		PRICK PÅ KARTAN BLIR IN-IGNIDEN	KALLA HANDEN I BERLIN BRONS-MÄNNEN	SERVE-RAS SIST PÅ RES-TAURANG	<p>Vilken Ernst byggde Cirkus på Djurgården i början av 1890-talet? (1) Just nu går Tomas Ledins nya show här, vad heter den? (2)</p>								
DÄR BRUKAR MÅN VISKA LIGGER TORONTO I														
SEGT VIRKE LÄGGA PÅ HÖG			SOM KATT-SKINNET								FORMA VID EN SKIVA			
			SKÖRDE-TID HEU-REKA!								MOORE SPE-LÄDE-SERIE-HELGON			
STIG-BYGEL-PLATS	BUR FÖR LÖMSK FIGUR		ÄR NOG PÄRLOR I DROTTNINGENS HALSBAND			1	HAR VÄL-TRÄNADE VANOR	MAJOR-NAS MÖ PÅ KRO-KEN	HÄRD-KOKT CHAND-LER	UTGÖR EN BE-GRÄNS-NING				
ÄR OFTA POLISERS LUDNA VÄNNER														
MÖBEL-MATE-RIAL				BAEZ			SLÄR SMA PÅ FÖR-BJUDET VIS PUST	FÄRSKA ANTAL E I GENEVE						
KÄNNER SIG NOG LURAD			SLUTAR ILLA NÄR MAN BÄTVÄGEN											
ÄR MÅNGA FLODER BLOTT PÅ KARTAN				HAR TRILSK BAKUT	LIKGILTIGT VERKADE PREVEN-TIVT				ER-SÄTTER UPP-RÄKNING					
	MANDA-RIN		FÖR-TIVLAN DUNANT-ORGAN				KAN FÄ-GEL FISK	KARNEVALS-STAD FORD BLEV PRESIDENT		BLEV KÄNT FÖR KRAVAL-LER				
2									RÄCKA PÅBUD					
HAR KUNGEN PÅ BAL-KONGEN							PASSÉ KATTVARI-ANTEN ÄR VÄRDELÖS		HAR SATIR					
			SLUTET FÖR VIKINGAR BLEV ELTON JOHN							DROG				
ÄR MISTRAL I FRANKRIKE KENYA KORT			HÖGTIDS-DRÄKT TAR BORT TÄCKET				EN BIT PÅ VÄGEN	WOODY HJÄLPER FLÄSK-BEROENDE						
					BLIR FOLK VID ETT KLUBB-SLAG		SKOL-GRUP-PEN							
GAMLA GREKERS HEMLIVS-GUDINNA	DRAGON								MORGON-LEKTYR					

Konstruktör: Marie Petersson-Engnell Foto: Bigstock © Bonnie Korsord

Namn:

Adress:

Postadress:

Skicka in ifyllt kryss senast 16 oktober till: Situation Sthlm Timmermansgatan 38 118 55 Stockholm

REDAKTIONENS
TIPS

PETER HOELSTAD

städer. 68 procent svarade att de litade på landsbygdsbefolkningen, däremot litade de inte lika mycket på varandra. Men det intressanta var att när man frågade landsbygdsbefolkningen om de litar på storstadsbefolkningen så var siffran bara 30 procent. Det finns en enorm klyfta där de som är högst upp i maktordningen i storstan litar på dem på landet. De ses som ofarliga och trygga. Men de som bor på landet litar verkligen inte på människor i staden, de är läskiga och främmande, säger Po Tidholm och tillägger:

MEN DE SOM BOR PÅ LANDET LITAR VERKLIGEN INTE PÅ MÄNNISKOR I STADEN.

– Om man ska sammanfatta läget i landet kan man säga att vi har det jättebra i Sverige men att det här är en potentiellt skitfarlig grej.

I BOKEN REDDÖR han för en långsam glidning som lämnat de svenska landsbygderna politiskt övergivna, det har skett "en gradvis nedmontering av det finmaskiga nätet av offentlig närvaro ute i landet – och det märkliga är att de skett nästan utan någon diskussion".

Det krävs en bättre fördelningspolitik för att jämna ut klyftorna, konstaterar Po Tidholm. Dagens marknadskramande politik slår mot alla som inte bor i innerstan i en större stad.

– Ta apoteksreformen till exempel. Det är inte som att det öppnat en massa nya apotek i Hallonbergen, vad den har gjort är att den skapat större tillgång på ställen där det finns mycket kapital. Det gäller i princip alla privatiseringar av välfärdstjänster och samhällsservice, de följer pengarna. Och varför skulle de inte göra det? De borgerliga politikerna och socialdemokraterna har ett jättestort ansvar för de här privatiseringarna och hur ojämnt de slagit i olika grupper. Politikerna måste våga ta konsekvenserna av det – och revidera sin politik.

ALEXANDRA SUNDQVIST

ULF STOLT

#1 Longform

PODCAST I podcasten Longform diskuteras skrivande och historierna bakom historierna som just publicerats i de största amerikanska tidningarna, tidskrifterna eller släppt i bokform eller annat format. Senaste avsnittet är exempelvis en intervju med Hillary Clinton om skrivandet av nyligen släppta boken *What happened*. I snart fem år har de tre programledarna Aaron Lamer, Max Linsky och Evan Ratliff intervjuat utrikeskorrespondenter, grävande journalister, musiksribbenter, redaktörer, krönikörer, reportrar och författare om yrket, hantverket, och drivkraften bakom.

Lyssna. Även om skrivande inte är en del av ditt yrke.

#2 Kungliga biblioteket

MIKROFILMSVÄRLD Varje månad går jag trappan ner till mikrofilmsrummet på bottenvåningen. Förutom mikrofilmerna med gamla tidningar finns också all världens dagstidningar digitalt där. Man hämtar de mikrofilmer man behöver, tänder upp sin maskin, matar i filmrullen och sedan är det 1922 på skärmen. Vad du än vill veta så kan du läsa om det på KB. I en vacker miljö som bör mer än ett sekel av vetande.

Paul Hansen *Being There*

Fotograf Paul Hansens bilder från Sverige och världen, från utbombade hus till Kronprinsessans lyckliga blick på sin make under brudvalsens. Paul Hansen är ett viktigt objektiv i berättelsen om världen. Gå och se.

Läget i landsbygden och staden enligt Po Tidholm

BOOK OM LIVSVILLKOREN FÖR MÄNNISKOR UTANFÖR STORSTADSREGIONERNA

I REPORTAGE- OCH essäsamlingen *Norrland*, liksom i tv-serien *Resten av Sverige*, har Po Tidholm undersökt villkoren för människorna som bor utanför storstadsregionerna.

Nu, ett drygt år innan riksdagsvalet, lyfter han blicken och tittar på klyftorna mellan stad och land – och vilka politiska uttryck de tar i Sverige, Europa och USA. *Läget i landet – 89 tankar om periferier, politik och varför landsbygdsfrågan är viktigare än du tror* är en kvick tankebok.

Så, Po Tidholm, hur är läget i landet?

– Det är verkligen relativt. Det märker man ju på hur människor pratar, vad de röstar på och hur svårt det är att bo på en massa platser. Det tycker jag är ganska allvarligt, säger han över en kaffe vid Mariatorget.

TILL VARDAGS BOR Po Tidholm i Hälsingland, men arbetet tar honom ofta till Stockholm. Han hänvisar till en purfärsk undersökning om attityderna i stad och land, utförd av SOM-institutet i Göteborg.

– De har frågat stadsborna om de litade på människor i mindre

Lösning kryss #241

Se förra numrets vinnare på s.55.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10																																																																																										

"Världen har blivit mer och mer som en bob hund-text." – Thomas Öberg om bandets kommande 25-årsjubileum.

LYSSNA

"Mycket har förändrats men mycket är fortfarande det samma."

Felipe "Fille" Leiva Wenger

FIRAR Rapduon Ison & Filles debutskiva *Vår sida av stan* fyller 15 år och firas med en jubileumskonserter på Vasateatern 13 oktober.

– Det blir fest! Det kommer hända mycket speciella saker, säger 37-åriga Felipe "Fille" Leiva Wenger.

Det är tydligt att "Vår sida av stan" betyder mycket för honom.

– Vi uppnådde många barndomsdrömmar genom att spela in och ge ut den. Vi fick resa och se platser vi inte varit på tidigare och lära känna nytt folk. Fast stundtals kan det vara svårt och ibland till och med pinsamt att lyssna på den. Texterna skrevs ändå för ett bra tag sen.

Om du jämför er nu med för 15 år sedan, vad är de största skillnaderna?

– Mycket har förändrats men mycket är fortfarande det samma. Ison är fortfarande en av mina närmsta vänner som jag är fett glad över att få dela den här resan med. Största skillnaden för mig personligen är att jag är tvåbarnspappa i dag så livet ser

ESSE

väldigt mycket annorlunda ut än vad det gjorde då. Men jag tror att drivet och hungern att skapa och överträffa sig själv fortfarande finns där.

Hur tycker du att Vårberg och Bredäng, som ni är starkt förknippade med, har förändrats sedan 2002?

– På samma sätt som Sverige i helhet. Saker vi pratade om för 15 år sen ser värre ut i dag. Det är ett tuffare klimat och ännu större klyftor. Vi hör om skjutningar där unga dör och

problemen isoleras till specifika platser i stället för att tas som en nationell angelägenhet. Det finns många positiva krafter också men det är svårt och tar tid att förändra strukturer.

Efter jubileumskonserterna är det tänkt att arbetet med Ison & Filles sjätte album ska ta fart.

– Vi är i startgroparna. Det är en process så vi får se när det poppar ut, men vi är fett taggade båda två.

DAVID BOGERIUS

Tonbruket ett av många band på Jazzfestivalen

TINA AXELSSON

KONSERT Under tio dagar, från 6-15 oktober, pågår Stockholm Jazzfestival med över 170 konserter och evenemang på ett fyrtiotal scener i stan. Det blir musik på både klubbscener, konserthallar och barer.

På en av scenerna, Studio på Kulturhuset, spelar Tonbruket. I mars förra året släppte de senaste plattan *Forevergreens*, och de har bara spelat tre gånger i stan sedan dess, men desto mer ute i Europa och Skandinavien, bland annat på Oslo Jazzfestival i augusti.

Med sin helt egna version av jazz – bandet är själva "förvånade men hedrade" att de sorteras under rubriken jazz – där bland annat influenser från electronica, rock, avantgarde och fusion kan råka spilla ur instrumenten vilken kväll som helst, har Tonbruket på några plattor blivit ett av landets mest intressanta band. De har vunnit Grammisar och tilldelats Jazzkatten och snabbt funnit en stor publik här och utomlands.

Tonbrukets musik gör sig som allra bäst live, där Dan Berglund, Johan Lindström, Martin Hederos och Andreas Werlin verkligen kan låta kranarna vara på.

FOTNOT: Tonbruket spelar på Studio, Kulturhuset, lördag 7 oktober 20.00.

ULF STOLT

Magnus Lindgren, en flöjt och Herbie Mann

BLÅS På albumet *Stockholm Underground* tolkar Magnus Lindgren jazzlegenden Herbie Mann med enbart en flöjt:

– Herbie Manns nyfikenhet har inspirerat mig men jag började inte spela flöjt på allvar förrän jag var runt 20 år. Kanske är det därför det tagit sin tid men äntligen gör jag en renodlad flöjtplatta.

DAVID BOGERIUS

Värt att lyssna till:

Ted Gärdestad

– signerat Peter Nordahl
Bara originalsången kvar från de gamla plattorna. Och nya arrangemang av Peter Nordahl, som nu dirigerar Gävle Symfoniorkester på Konserthuset 22 oktober.

Rolling Stones på Friends
Världens främsta hantverkare i genren är ute på ännu ett – kanske sista – varv runt jorden på tre ackord. Likt gamla tiders jazz- och bluesmän bär de en yrkesskicklighet och erfarenhet värd all respekt. Plus en låtkatalog som sänker de flesta.

Louise Hoffsten

Albumet *Röster ur mörkret* kommer i oktober. Skillingtryck och blues.

LJUDLANDSKAP

Spakar Thåströms kommande Centralmassiv

PRODUCENT När Thåström släpper ett nytt album, *Centralmassivet*, har som vanligt Niklas Hellberg varit med och producerat.

– Det började med att jag flyttade ner till Amsterdam 1991. Jag började repa med Thåström i hans projekt som sen blev bandet Peace, Love & Pitbulls, säger Niklas Hellberg.

Det återkommande samarbetet har nu pågått i över 25 år.

– Jag äskar att det alltid är nya världar och ljudlandskap som skall skapas och kan inte tänka mig mycket roligare utmaningar än att försöka hitta rätt i de bilder, texter och visioner som skall försöka frammanas. Det är ju fantastiskt att få arbeta

PRESSBILD

ihop med nån som har sån fantastisk närvaro i sitt uttryck som Thåström.

– På nåt sätt har det alltid stämt i vår kommunikation kring stämningar och nyanser. Det är annars nåt som är väldigt svårt. Att hitta rätt ord att beskriva vad man menar.

DAVID BOGERIUS

DonkenMeals

49_{kr}

VÄLJ KÖTT, KYCKLING ELLER VEGO

Chicken McFeast Jr
& Co

Dubbel Cheese
& Co

McBean
& Co

Välkommen in till McDonald's®
Södermalm & Liljeholm!

"Nu har jag smuglat hit dom. Snart tar dom över." – Stefan Sundström har fått tomatfrön av gamla hippies.

"Vi ville belysa hur de tas emot i staden."

Anna Götlind

HISTORIA Stockholm har alltid lockat till sig människor utifrån.

I en ny antologi studerar 15 forskare staden som mötesplats för tillfälliga besökare och invånare, från sent 1400-tal och fram till i dag.

– Det har alltid funnits människor som bott och vistats i Stockholm, men som inte har för avsikt att bosätta sig permanent. Det är en grupp människor som sällan uppmärksammas. Vi ville belysa det här fenomenet – och hur de tas emot i staden, säger Anna Götlind, professor i historia vid Stockholms universitet och en av initiativtagarna till boken *Tillfälliga stockholmare – Människor och möten under 600 år*.

I sitt bidrag till antologin tittar hon på de unga kvinnor som kom till Stockholm från Dalarna vid förra sekelskiftet för att arbeta.

– För den tidens ungdom lockade staden och dess äventyr, medan en del också flydde från nåt. Storstaden erbjöd en anonymitet och en möjlighet till nånting nytt, säger Anna Götlind.

EN RÖD TRÅD i boken är bostadsbristen och trångboddheten.

ANDERS STAHLBERG

Annars är det en brokig skara av tillfälliga invånare som beskrivs – från 1600-talets välbeställda diplomater vid hovet och fattiga båtsmansfamiljerna på Ladugårdsgården, till de judiska flyktingbarnens situation vid andra världskrigets början. Och dagens ensamkommande barn från Afghanistan.

– I alla texterna har vi tittat på hur staden har tagit emot de här människorna. Hur välkomna de har varit har varierat jättemycket. Judiska flyktingbarn var till exempel inte särskilt välkomna i Sverige 1939. Vi hade mycket antisemitism och starka

nazistiska strömningar. De finska barnen togs dock emot med öppna armar. Stockholmarna öppnade sina hem och så många ville så gärna ta hand om de finska barnen att det till slut inte fanns några barn kvar att ta hand om. Då blev folk frustrerade, säger Anna Götlind och tillägger: – Det är skillnad på barn och barn. Det gäller ju i dag också, när man pratar om ensamkommande flyktingungdomar. För många av dem är Stockholm en mellanstation på vägen mot ett nytt hem. Men nu får ju många lämna landet igen.

ALEXANDRA SUNDQVIST

TEXTER OM STADSPLANERING

Arkitekt Ola Andersson samlar argumenten

URBANITET Befolkningen ökar och städerna med dem.

I boken *Texter om Stockholm och andra städer* samlas några av arkitekten Ola Anderssons artiklar och krönikor om stadsplanering och arkitektur.

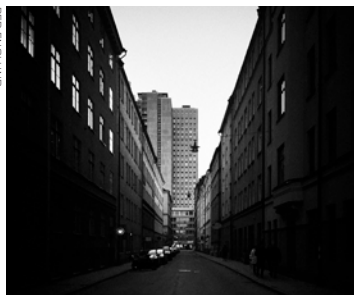
– Det urbana är inte staden utan

det liv som levs i staden. Inte husen eller gatorna, utan den kultur som är typisk för staden. Därför kan inte urbaniteten ritas eller planeras in, säger Ola Andersson.

Han är övertygad om att arkitektur och stadsbyggnad behöver diskuteras och debatteras lika mycket som andra kulturytringar. Boken beskrivs som en grundläggande argument-samling att hålla med om eller ta avstånd ifrån.

– Stadsplanen förhåller sig till det urbana som fotbollspanen till fotbollsmatchen eller schackbrädet till schackpartiet. Den är bara en nödvändig förutsättning.

DAVID BOGERIUS

PER ENGLUND

Håll ögonen på:

Herta Müller på Stadsbiblioteket

2009 års Nobelpristagare i litteratur – med motiveringen: "som med poesins förtätning och prosans saklighet tecknar hemlöshetens landskap" – besöker Stockholms stadsbibliotek för att föreläsa om sitt författarskap.

Kåklåtar – fångelsevisor som identitetsmarkör och kulturarv

Musiknolog Dan Lundberg skriver bok om sextio- och sjuttioalets fångelsevisor och dess funktion. Från fångelsemiljöns avskildhet till den politiska kampen för fångarnas rätt till kriminalvård.

Magi och död i ett parallellt Stockholm

HENRIC LINDBLAD

ÖVERNATURLIGT Författaren Sara Bergmark Elfgren har förlagt sina kommande böcker i ett parallellt Stockholm, där magi existerar. *Norra Latin* är den första boken i en fristående serie om fyra. Boken handlar om två elever som börjar på skolans teaterprogram på skolan, där en tragedi ska ha inträffat på fyrtioalet.

– Miljön på de stora läroverken är speciell för mig. Förr kom eleverna från eliten och det var nåt fint att gå där. Den stämningen har funnits kvar. Särskilt nu när det är så höga antagningspoäng och folk har pluggat hårt för att komma in. Det är både annorlunda och likadant och jag tycker det är väldigt spännande att utforska en sån miljö.

Byggnaden Norra Latin huserar numera konferenslokaler.

– Det är en fantastisk byggnad som ligger nästan undandömd i stan. Med min fantasi kunde jag inte låta bli att fundera på vad som hade hänt om skolan aldrig hade lagt ner. Så jag bestämde mig för att återuppväcka den. Jag ville skriva om ett Stockholm som känns nutida men ändå dra lite på fakta när jag kände för det.

LAURA PYNÖNEN

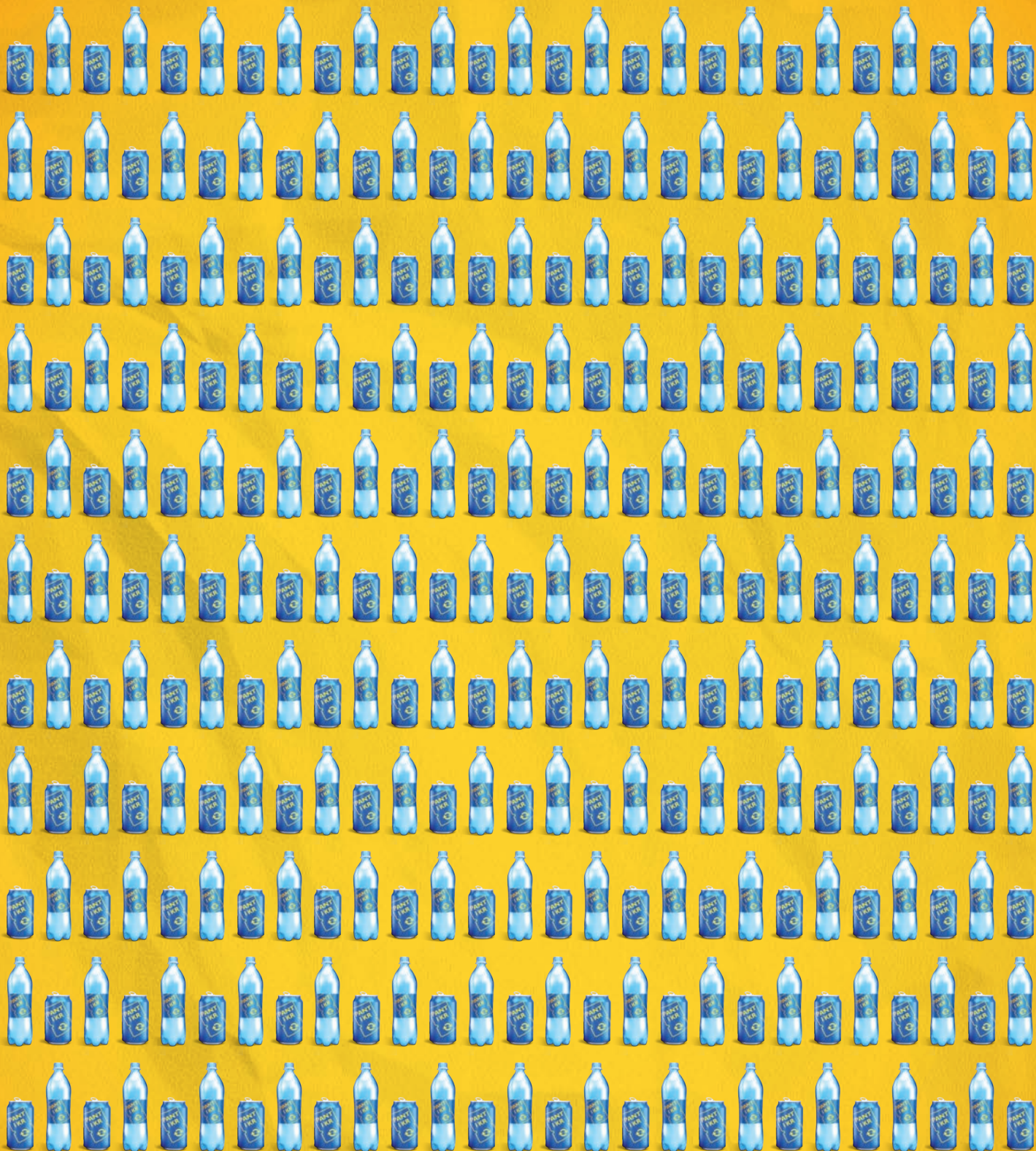
Drakar och dragqueens på Stadsbiblioteket

QUEER I höst fylls Stadsbibliotekets sagorum med drakar och dragqueens, när några av Sveriges mest erkända dragartister – Robert Fux, Carnita Molida och Inga Tivvel – bjuder in till sagostund för barn i åldrarna tre till sju år.

Sagoläsningarna äger rum 15 oktober, 19 november och 17 december.

ALEXANDRA SUNDQVIST

Har du mycket pant?

På våra pantmottagningar i Årsta, Frihamnen och Kungens Kurva kan du lämna in hela säckar med pant. Pantpengarna får du insätta på önskat bankkonto och du får naturligtvis samma ersättning som i butik.

Läs mer på www.pantamera.nu. Tack för att du pantar!

PANTAMERA

"Morgonen efter att Inez föddes död började jag filma."

Karin Ekberg

DOKUMENTÄR I Karin Ekbergs dokumentär *Efter Inez* möter vi det unga paret Denize och Filip vars barn dör dagarna innan födseln. Ämnet är något regissören Karin Ekberg berörde redan i sin förra dokumentär *Att skiljas*, om sina föräldrars skilsmässa.

– Där berättar mina föräldrar att de ett år innan mig fick ett barn som dog några timmar efter födseln. Det var en annan tid då och de fick aldrig se barnet, det fick inget namn. Det finns inga bilder eller nåt som bevisar att det faktiskt har hänt. När jag var ute och visade *Att skiljas* kom det nästan alltid fram nån efteråt

och berättade att det där med barnet finns i deras släkt, eller bland vänner eller bekanta.

– Jag började göra research och i Sverige är

det över 400 familjer som drabbas varje år. Det är nästan dubbelt så många än som dör i trafiken. Jag kände att jag ville berätta om detta.

Karin Ekberg
ERIK LINDBERG

KARIN EKBERG AB

Vad hoppas du att publiken ska få med sig?

– Dels hoppas jag att filmen kan bli en möjlighet att mötas, att ställa frågor och samtala. Dels är det också mycket en film om kärlek. Jag har blivit så himla rörd av att se Filip och Denize samexistera i sin relation som prövas så hårt. Det här är en berättelse om ett ungt par som går igenom en livskris och tar sig ut på andra sidan och vågar igen. De är så coola, fina och bra. Det finns mycket att lära av dem och av filmen när det kommer till relationer.

Hur kom du i kontakt med Denize och Filip?

– Genom Denizes moster som jag träffade under min research, hon är aktiv i organisationen Spädbarns-

fonden som jobbar med att stötta familjer, och förlorade själv sitt första barn. När det föll sig att hennes systerdotter drabbades kopplade hon ihop oss. Jag kom in och började filma morgonen efter att Inez föddes död. Sen har jag följt dem i 2,5 år.

Du utforskar ofta ganska tunga ämnen, vad handlar nästa film om?

– Jag är väldigt intresserad av manlighet och sårbarhet. I filmen går Filip i en manlig samtalsgrupp, som är så himla fin. Men de killarna, som känns som vanliga män, vittnar om att de varken har forum eller redskap att få stöd av manliga vänner och kollegor när det kommer till att prata om sånt som är svårt och känslösamt.

HENRIK EMILSON

Tur och tajming med teamet i Egypten

REGISSÖR

THRILLER Regissören Tarik Saleh som gjort den utmärkta egyptiska thrillern *The Nile Hilton Incident* berättar att ibland måste en filmmakare både ha tajming och tur.

Det började 2009 när en av Egyptens rikaste män, tillika president Mubaraks bästa vän, arresteras för att ha låtit mörda sin älskarinna.

– Jag fick höra om historien under ramadan, då folk äter för mycket mat och tittar på skitdålig tv, och alla följde rättegången på tv. Det var helt sjukt och jag blev helt besatt av allting runt det här, för det berättade så mycket om Egypten runt den tidpunkten.

Jag skrev manuset 2010 och avslutade det med en revolution. Jag lägger manuset i en låda. När revolutionen sen hände 2011 så kände jag att det kanske ändå är dags att fundera på om det här manuset ska göras en film på...

På plats för att inleda inspelningen och sätta samman ett filmteam höll turen och tajmingen i sig.

– Det var en stor Hollywood-stjärna, Russel Crowe, som inte vågade komma till Mellanöstern, så då stod det ett helt Hollywood-team där. Det var en sån otrolig tur för det är ändå en film som innehåller ganska svåra scener, inte minst den att iscensätta den egyptiska revolutionen.

HENRIK EMILSON

KROGLIV

Påkostat kostymdrama i Stockholmsmiljö

EFTERKRIGSTID I oktober drar SVT i gång en av sina största dramasatsningar någonsin. Det är kostymdramat

Vår tid är nu som skildrar ett Stockholm precis när Andra världskriget slutar och det åter är fred. Under firandet på Kungsgatan möts två främlingar i kyss. Det hastiga mötet kommer att få stora konsekvenser senare när vi följer familjen Löwander och spelet kring deras välrenommerade restaurang Djurgårdskällan, ett etablissemang som står på konkursens kant.

HENRIK EMILSON

LAS

Titta extra på:

Shapeshifters

Sophie Vukovi kom med familjen till Sverige från Jugoslavien, via Australien, och utforskar migration och känslan av "mellanförskap" i samhället.

7333 sekunder Johanna

Anette Skåhlberg debuterar med en långfilm om att skiljas, gjord i en enda tagning, 7333 sekunder lång. Det krävdes några tagningar innan alla sekunder föll rätt.

Ficktjuven

Robert Bressons klassiska mästerverk från 1959 om just en fingerfärdig ficktjuv går åter upp på bio. Passa på att se en film som inspirerat flera stora regissörer.

GRATIS

Svensk kortfilm på Zita

FÖRFILM Zita har alltid satsat på kortfilm och skapat ett utrymme för formatet som annars sällan

hittar till biouken. Från 4 oktober och in i december kommer biografen på Birger Jarlsgatan att visa nio utvalda svenska kortfilmer under etiketten "Svensk Kortfilm c/o Folkets bio". Varje onsdag är det premiär på en film, med fri entré. Filmen visas sedan som förfilm till en biofilm ur det ordinarie utbudet under den kommande veckan.

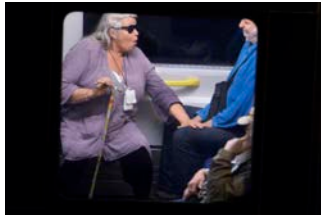
HENRIK EMILSON

Gatumusikant från Sydney slår sig fram

ARKIV Sidneybon Gordo Drummer försörjde sig i flera år som gatutrummis. På gatan gäller förstas plasthinkar i stället för trummor och på hans YouTube-kanal finns många filmer med honom i full swing.

I ett klipp ställer han sig själv ödmjukt frågan, kan Gordo faktiskt spela trummor, riktiga trummor? Svaret? Se själva.

HENRIK EMILSON

JOSÉ FIGUEROA

Medmänsklighet i tunnelbanan på bild

FOTOBOK Under 72 kvällar har fotograf José Figueroa stått på bron mellan Slussen och Gamla stan. Därifrån har han försökt att dokumentera det vardagliga livet i Stockholms tunnelbana. 150 000 bilder senare har projektet resulterat i fotoboken *Kollektivet*, en serie bilder av människor och möten.

PRESBILD

– Det är en berättelse om medmänsklighet. Storstädernas bildjournalistik visar ofta extrema situationer, men jag ville undersöka det vardagliga, vilka vi är, säger fotograf José Figueroa, tidigare medarbetare i *Situation Sthlm*. Det hela började när han, i början 2000-talet, flyttade till Stockholm från Sydamerika och var "vidöppen för nya intryck".

Idén föddes redan då, men han hade inte rätt utrustning för projektet. För fyra år sedan fick han äntligen tag på en kamera som klarade av att ta skarpa bilder, på långt avstånd.

– Men då var det inte längre samma bilder, som jag först ville ta. I dag sitter 90 procent av alla resenärer med en telefon eller en surfplatta. Jag fick en kick av det och försökte ta de bilder jag såg för tolv år sedan, fast i nutid. Det blev en stor utmaning.

ALEXANDRA SUNDOQVIST

"Lite som en reklamjengel för Tinder, typ."

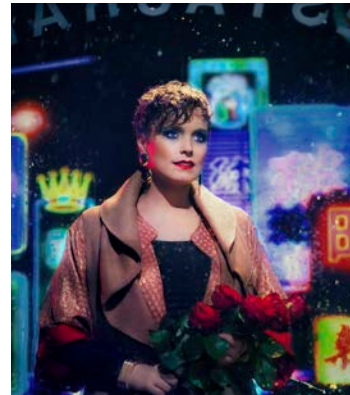
Ane Brun

COVERS På sitt nya album *Leave Me Breathless* tolkar Ane Brun andra artisters verk. Det är ingen slump att Foreigners "I want to know what love is" är det inledande spåret.

– Det är bara en så bra låt. Det är nåt så desperat och känslösamt med den texten och melodin som jag tycker om. Oavsett vad man tycker om originalet så blir åtminstone jag meddragen i detta drama när refrängen kommer i gång, säger den 41-åriga norskan som bor i Stockholm sedan drygt 15 år.

Originalversionen är en tidsty-pisk "powerballad" från 1984 som toppade listorna i såväl USA som England och Sverige.

– Jag tror att låten snackar direkt till en person som längtar efter kärlek, och som kanske har misslyckats många gånger om med att få till en romantisk relation: "In my life there's been heartache and pain/I don't know if I can face it again/can't stop now/

PRESBILD

19 och 20 oktober framför Ane Brun "I want to know what love is" och andra låtar från *Leave Me Breathless på Dramatens lilla scen*.

I've travelled so far/to change this lonely life". Lite som en reklamjengel för Tinder, typ, haha. Men de flesta av oss letar ju efter kärleken. Och många hittar den också, som tur är.

DAVID BOGERIUS

PRIVAT

Sex nyanser av blått i Rågsved

MURALMÅLNING Den 150 kvadratmeter stora gavelväggen på Stövargatan 71 i Rågsved har förvandlats till ett geometriskt konstverk. Bakom verket står konstnären Linnea Rygaard, som hämtat inspiration från femtiotalsarkitekturen i området.

– Jag ville att målningen skulle passa arkitekturen, men också tidsandan som husen byggdes i. Sen ville jag också måla med färger som passar både på sommaren och vintern, särskilt eftersom det är grått i Sverige mest hela tiden.

Till målningen har hon använt 200 liter färg i sex nyanser av blått. – Det finns mycket blå arkitektur i Rågsved, vilket kändes kul att plocka upp. Samtidigt finns det en känsla av rymd i blått. Målningen ger en nästan atmosfärisk känsla.

ALEXANDRA SUNDOQVIST

Streamad politiskt korrekt satir

HUMOR Den nya humorserien *Bauta* gör satir av politisk korrekthet, rasism, feminism och "medvetna" män. Bakom serien, som har premiär i SVT Play i dagarna, står Michal Axel Piotrowski, Catrine Lundell, Joakim Granberg, Isabella Rodriguez, Olov-Anders Sikku, Matilda Dahl och Jonas Modin.

– Det visade sig ganska snabbt när vi började skriva att det blev mycket sketcher om feministiska män som ser ner på tjejer med smink. Och folk som tigger och behöver pengar, men bara får bananer och smörgåsar från ängsliga svenskar som försöker hitta ett sätt

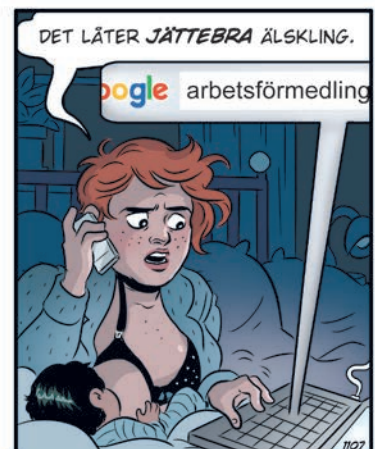
att ge utan att gynna eventuella ligor, säger Jonas Modin.

Samtiden är tacksam att göra satir av, menar han.

– Folk är så radikala och motsägelsefulla och debatten är så komplex att man vadar i material.

ALEXANDRA SUNDOQVIST

ZELDA AV LINA NEIDESTAM

DÅTID STHLM OKTOBER 1977

VID ETT KORTSPEL i en lägenhet i Upplands Bro reser sig plötslig en 25-årig man, säger till en av sina medspelare: "Du spelar falskt", grepar en förskärare och hugger honom i bröstet. Mannen avlider omedelbart och gärningsmannen grips.

Pendeltågsolycka vid Karlbergs station. Flera vagnar välter men ingen människa skadas allvarligt.

Doktorsavhandlingen *Två världar* konstaterar att män och kvinnor föds till olika världar. Och att det inte går att göra någonting åt det.

50 medlemmar ur Chilekommittén protesterar på Arlanda mot utvisningen av Hector Jeldres. I tumultet som uppstår misshandlas en polis och fyra demonstranter grips. Utvisningen genomförs.

Tullverket söker kammarskrivare. Utbildningen är betald. Minst treårigt gymnasium med godkänt betyg krävs. Lön enligt befordringsgång F4-F9 (F4 för närvarande 4 641 kronor/månad).

Ett kokhön kostar 5.90 kronor.

2 oktober 21.00 i TV2 – *Stads-hotellet – bilder ljud och röster från en kultur som håller på att försvinna, fångade på Vimmerby Stadshotell.* Repris lördag 15 oktober

Filmen *Bröderna Lejonhjärta* – med en omdiskuterad 11-årsgräns – går upp på 17 biografier över hela landet. 92 825 personer ser filmen första veckan.

UNDER 39 DAGAR rapporterar skolpersonal i Stockholm våldsincidenter i skolmiljön. 33 fall av våld eller hot om våld rapporteras, 18 av fallen ledde till mer eller mindre allvarliga personskador. Samhällsplanering, folkomflyttning och bostadsförhållanden kan vara orsaker.

På Östermalms Bilradio kan man köpa en Handic 006 Polisscanner, 80 och 160 MHz-band, för 890 kronor. Då ingår åtta valfria kristaller till ett värde av 320 kronor.

Mellan 500 och 1000 barn i Spånga, Tensta, Rinkeby och Hässelby smittas i skolbespisningen. Det

Filmen *Bröderna Lejonhjärta* går upp på 17 biografier över hela landet. 11-årsgränsen diskuteras flitigt.

föräldrar först tror är vanlig influensa visar sig – efter ett inslag i Rapport där skolläkaren, länsläkaren och stadsläkaren i Stockholm i samråd slår larm – vara salmonella.

Bokförläggare Dorotea Blomberg har köpt rätten till Olof Palmes bok *Med egna ord*, utgiven på franska 1976, och ger ut den på svenska. Olof

Manchesterkostym i ren bomull på Mauritz. I flera fina färger.

Allt fler hyresvärdar och svartmäklare som säljer kontrakt råkar ut för polisanmälningar och åtalas.

Byggnadsingenjör Bo Kärner och kansliskrivare Yvonne Boqvist vigs i Stadshuset.

blomstrar". Det sa hon vid sitt tal till andra socialchefer under en studiedag.

Skolmåltidsföreståndaren i Täby har dragit in sockret till mellanmålsfilen: "Det är en hälsorisk". Eleverna protesterar och tar med eget socker.

Stockholms naturvänner får avslag av Vaxholms fritidsnämnd på sin begäran om landområde inom kommunen för naturistcamping. "Lämpligt område finns inte inom kommunen", skriver man i svaret.

Explorer vodka höjs med en krona per helbutelj till 59.75 kronor. Lågrisviner som Tinto, Beyas och Alger ligger kvar på 11 kronor.

Nio månader efter flygkraschen i Kälvesta, där 22 människor miste livet, får PBU Vällingby många besök av familjer som behöver hjälp att hantera upplevelserna av kraschen.

40 år sedan Lohes-skatten hittades på Lilla Nygatan. De fem som grävde fram den fick 3 000 var i hittelön.

En Opel Ascona kostar 34 300.

ULF STOLT

SKOLMÅLTIDSFÖRESTÅNDAREN I TÄBY HAR DRAGIT IN SOCKRET TILL MELLANMÅLSFILEN: 'DET ÄR EN HÄLSORISK'. ELEVERNA PROTESTERAR OCH TAR MED EGET SOCKER.

Palme hjälper till med översättningen.

VPK föreslår nolltaxa i kollektivtrafiken. Skulle finansieras med en skattehöjning på femtio öre.

För 239 kronor kan man köpa en

OM INTE SOCIALARBETARE finns,

tror Förste inspektör Ruth Wächter på socialförvaltningen, att "polisen tar hand om barnbrottslingarna, soppök öppnas för alkoholister och välgörenheten

OKT

1958 Radioprogrammet *Mosebacke Monarki* av Hans Alfredson och Tage Danielsson börjar sändas från Södra Teatern. Programmet sändes i omgångar fram till 1983.

1858 Husagan avskaffas för myndiga anställda. Manliga anställda under arton år och kvinnliga anställda under sexton år får fortsatt agas, innan husagan avskaffas helt 1920.

1972 Countryartisten Johnny Cash uppträder på anstalten Österåker och ett livealbum spelas in som släpps året efter. Johnny Cash talar en del svenska mellan låtarna.

BRILJANT:

Karaktärsdriven

.....
Josefin Johansson, 37 år från Hornstull, är manusförfattare för både film och tv.
.....

– **JUST NU UTVECKLAR** jag manus till en krimserie. Jag har brett ut mig på två långbord, det är en massa post-it-lappar med plottarnas vändpunkter i dramaturgisk ordning. Den delen av arbetet känns mer som matematik än skrivande.

– Innan jag börjar skriva manus gör jag först synopsis, treatment och grovmanus. Det kan ta upp till ett år att arbeta fram ett riktigt bra långfilmsmanus. Jag brukar ha två projekt i gång samtidigt för att få lite distans och för att de olika projekten ger näring åt varandra.

– I den bästa av världar skulle varje manus få vila i två veckor så jag kunde kolla på det med fräscha ögon, men det finns sällan utrymme för det. Några få personer får läsa det jag skriver under arbetets gång. Däremot pratar jag aldrig med nån om min idé i uppstartsfasen.

– Det gäller att få fram känslan i ett manus utan att behöva använda adjektiv och beskriva varje känsla. Min styrka är att jag är bra på att få fram karaktärerna. Du måste gilla att skriva om otaliga gånger eftersom både producenten, regissören och skådespelaren kan ha åsikter om manuset. Du måste också kunna leverera direkt när en scen behöver skrivas om på grund av oförutsedda händelser, som att det snöar i april och scenen utspelar sig vid ett strandbad. Det är som ett pussel där det snabbt gäller att hitta en ny bit som passar.

– Ett manus till en timme av Beck blir ungefär 60 till 70 sidor långt. Och jag vill helst läsa manuset på papper. Ibland trycker jag ut miniatyrmanus, alltså på ett mindre format än A4, med tanke på miljön.

– Det finns mycket jobb nu eftersom det kommit många fler streamingtjänster som producerar svenska tv-serier.

BERÄTTAT FÖR **GERD ERIKSSON**
FOTO **MAGNUS SANDBERG**

MATCHDAGS!
PEKING KOMMER PÅ
BESÖK TILL STORSTAN!
KIRRA DIN PLÅT IDAG!
FORZA BAJEN!

HAMMARBY-NORRKÖPING SÖNDAG 1 OKTOBER, KL. 17:30
PÅ TELE2 ARENA. KÖP BILJETT PÅ HAMMARBYFOTBOLL.SE

HAMMARBY
FOTBOLL

PÅ HÖRNET:

Värtavägen/Karlaplan

"Det blev en löprunda på sex kilometer."

NAMN: Klara Löfberg

YRKE: Jurist

ÅLDER: 23 år

BOR: Östermalm

Var har du sprungit?

– Ute på Djurgården. Det blev en löprunda på sex kilometer och det tog ungefär 40 minuter. Jag mätte distansen med nål och karta innan eftersom jag inte gillar att ha med mig mobilen när jag springer.

Hur känns det att komma på upploppet mitt i lunchrusningen?

– Känns bra, Det är bara på Narvavägen jag kan behöva trängas med både stockholmare och turister.

När flyttade du till Stockholm?

– För ett halvår sen, från Eskilstuna. Det är bra att bo här vid Fältöversten när jag ska ut och springa, både Djurgården och skogsområdet vid Stadion ligger nära.

TEXT **GERD ERIKSSON**
FOTO **MAGNUS SANDBERG**

 NATURKOMPANIET

SVEAVÄGEN 62 | HANTVERKARGATAN 38-40 | KUNGSGATAN 4 | KUNGSGATAN 26
MALL OF SCANDINAVIA | TÄBY CENTRUM | SICKLA KÖPKVARTER | ODENGATAN 50
WWW.NATURKOMPANIET.SE

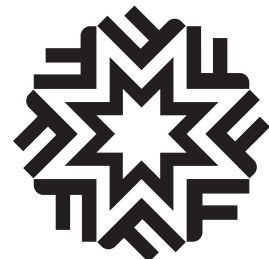

Foto: Andrea Nanni

Last Night in Sweden

Fotoprojektet *Last Night in Sweden* kom till som ett svar på president Donald Trumps mystiska och numera ökända uttalande från början av året. I en tid med desinformation, alternativa fakta och filterbubblor – det här är fotografierna som vill visa hur kvällar i Sverige faktiskt ser ut. Bilderna visar inget paradys eller perfekt samhälle men de är ett svar på den politiserade bilden av Sverige som ett land i kris.

T-bana Slussen, Stadsgårdshamnen 22 | Öppet sön-ons 9–23, tor-lör 9–01 | fotografiska.se

Fotografiska

PARTNERS

